RADA MIEJSKA
DĄBROWICE

UCHWAŁA Nr XXXIII/150/2026

RADY MIEJSKIEJ DĄBROWICE
z dnia 13 listopada 2026 roku

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15) ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026 poz. 662 z późn. zm.), art.16b ust.1, art. 17 ust. 1 pkt.1) ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j Dz. U. z 2026 poz 639 z późn. zm.) Rada Miejska Dąbrowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Dąbrowice

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ DĄBROWICE
Alina Szczepaniak

Uzasadnienie do Uchwały

Głównym celem podjęcia niniejszej uchwały jest formalne przyjęcie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036. Dokument ten stanowi kluczowy instrument prowadzenia długofalowej, planowej i zintegrowanej polityki społecznej na terenie gminy.

Strategia pozwala na racjonalne zarządzanie środkami publicznymi oraz skuteczne reagowanie na zdiagnozowane problemy, takie jak ubóstwo, bezrobocie, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność czy uzależnienia.

Przedłożony projekt Strategii na lata 2027–2036 powstał na bazie rzetelnej, wieloaspektowej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. W procesie przygotowania dokumentu kluczowe znaczenie miały **badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców** i uczniów Zespołu Szkół w Dąbrowicach co pozwoliło na bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces identyfikacji najpilniejszych potrzeb oraz oczekiwań w obszarze wsparcia społecznego.

Ponadto, z uwagi na wyzwania demograficzne i konieczność zapewnienia najwyższych standardów wsparcia dla osób niesamodzielnych, projekt Strategii został **poddany zaopiniowaniu przez koordynatora opieki długoterminowej**. Uwzględnienie tej opinii eksperckiej gwarantuje spójność planowanych działań z systemowymi rozwiązaniami w zakresie opieki nad osobami starszymi i zależnymi.

Uchwalenie dokumentu umożliwi gminie oraz podległym jej jednostkom organizacyjnym skuteczne aplikowanie o zewnętrzne środki finansowe (w tym fundusze unijne oraz krajowe programy celowe), w których posiadanie aktualnej strategii stanowi obligatoryjny warunek formalny. Realizacja zawartych w niej celów finansowana będzie sukcesywnie aktualizowana w ramach corocznych budżetów Gminy oraz pozyskiwanych dotacji.

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest zasadne.

Załącznik nr 1
do Uchwały XXXIII/150/2026
Rady Miejskiej Dąbrowice
z dnia 13 listopada 2026r

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DĄBROWICE NA LATA 2027-2036

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII 5
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI 7
CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWICE 9
Informacje ogólne 9
Struktura demograficzna mieszkańców 10
Infrastruktura społeczno-techniczna 11
Ocena zasobów gminy i główne wyzwania 20
Rynek pracy 22
Gospodarka 23
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DĄBROWICE 25
Problemy w obszarze pomocy społecznej 36
Bezrobocie 40
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych 41
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba 44
Problem ubóstwa i bezdomności 49
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 51
Przemoc domowa 52
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ 58
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ 66
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ 67
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII 73
ANALIZA RYZYKA 76
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 82
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII 84
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ 87
WNIOSKI I PODSUMOWANIE 88
SPIS TABEL 89
SPIS RYSUNKÓW 89
SPIS WYKRESÓW 89
BIBLIOGRAFIA 90
Spis publikacji 90
Źródła internetowe 90

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 jest podstawowym dokumentem wyznaczającym kierunki lokalnej polityki społecznej oraz określającym najważniejsze cele i działania służące poprawie jakości życia mieszkańców Gminy. Jej opracowanie wynika z potrzeby prowadzenia przez samorząd lokalny długofalowej, skoordynowanej i opartej na diagnozie polityki społecznej, odpowiadającej na aktualne oraz prognozowane potrzeby mieszkańców.

Polityka społeczna na poziomie lokalnym obejmuje nie tylko udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, lecz również działania ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu problemów społecznych, wzmacnianie samodzielności mieszkańców, rozwój usług społecznych, aktywizację zawodową i społeczną, wspieranie rodziny, przeciwdziałanie przemocy domowej, ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego oraz tworzenie warunków sprzyjających integracji mieszkańców.

Strategia stanowi zatem instrument planowania i koordynowania działań podejmowanych przez Gminę Dąbrowice oraz jej jednostki organizacyjne, a także przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające na rzecz lokalnej społeczności. Jej celem nie jest zastąpienie istniejących programów i przedsięwzięć sektorowych, lecz stworzenie wspólnych ram dla ich realizacji i wzajemnego uzupełniania się.

Opracowanie Strategii jest szczególnie istotne w związku ze zmianami zachodzącymi w strukturze społecznej i demograficznej mieszkańców. Do najważniejszych wyzwań współczesnej polityki społecznej należą m.in. starzenie się społeczeństwa, zmiany modelu rodziny, ograniczenie dostępności części usług na terenach o charakterze wiejskim, ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego, problemy związane z bezrobociem i aktywizacją zawodową, potrzeba zapewnienia wsparcia osobom z niepełnosprawnościami i osobom wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu, a także konieczność rozwijania środowiskowych form wsparcia.

Strategia będzie częściwo stanowić również kontynuację i aktualizację kierunków działań określonych w dotychczas obowiązującym dokumencie – „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Dąbrowice na lata 2016-2026".

Podstawą opracowania Strategii jest diagnoza sytuacji społeczno- gospodarczej Gminy Dąbrowice, obejmująca w szczególności sytuację demograficzną, rodzinną i ekonomiczną mieszkańców, skalę korzystania z pomocy społecznej, poziom bezrobocia, problemy uzależnień i przemocy domowej, sytuację dzieci i młodzieży, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, dostępność usług społecznych, aktywność mieszkańców oraz zasoby instytucjonalne i organizacyjne Gminy.

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS- opracowanie na podstawie danych na koniec 2024 roku, gdyż na moment opracowania raportu dane za rok 2025 były niepełne), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie czerwiec- lipiec 2026 roku.

W badaniach ankietowych wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców z terenu gminy, 34 uczniów szkół podstawowych (18 uczniów klas piątych i szóstych oraz 16 uczniów klas siódmych i ósmych), 23 rodziców uczniów, 14 nauczycieli oraz 5 pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno- gospodarczej na terenie gminy wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy oraz podsumowanie najważniejszych problemów. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera wizję i misję oraz najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Dąbrowice na najbliższe lata, które są ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz wartością docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka". Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.: diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych; prognozę zmian w zakresie objętym strategią; określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Ponadto, Strategia opracowana przez gminę ma określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem",

- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę o osobach starszych i koordynacji opieki długoterminowej.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 została opracowana z zachowaniem spójności z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Zapewnienie spójności pomiędzy tymi dokumentami umożliwia prowadzenie jednolitej polityki społecznej, wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania oraz skuteczniejszą realizację przedsięwzięć wymagających współpracy różnych szczebli administracji publicznej.

Zgodność z dokumentami krajowymi:

Strategia pozostaje zgodna z najważniejszymi dokumentami strategicznymi państwa, które wyznaczają kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i regionalnego Polski, w szczególności:

- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030"** – określająca długofalowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym poprawę jakości życia mieszkańców;
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** – wskazująca działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionów oraz ograniczania dysproporcji terytorialnych;
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030-** ukierunkowana na rozwój kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców;
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030-** wzmacniająca aktywność obywatelską i integrację społeczną;
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu-** koncentrujący się na ograniczaniu ubóstwa i wspieraniu osób zagrożonych marginalizacją.

Zgodność z dokumentami wojewódzkimi (regionalnymi)

Strategia jest spójna z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie województwa łodzkiego, w szczególności:

- **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030-** jest podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju regionu w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Dokument wskazuje m.in. na potrzebę poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniania spójności społecznej, przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian demograficznych, poprawy dostępności usług oraz tworzenia warunków do rozwoju kapitału społecznego.

- **Strategią w zakresie Polityki Społecznej Województwa Łódzkiego 2030-** stanowi integralny element regionalnego systemu planowania strategicznego, jej nadrzędnym celem jest poprawa jakości życia w regionie oraz zapewnienie równego dostępu do szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom.

Zgodność z dokumentami subregionalnymi i powiatowymi

Na poziomie ponadlokalnym dokument pozostaje zgodny z:

- **Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kutnowskiego na lata 2022-2027** - dokument ten wyznacza kierunki działań w obszarach, które pozostają w kompetencji powiatu, a jednocześnie wymagają współpracy z gminami, w szczególności w zakresie pieczy zastępczej, niepełnosprawności, rynku pracy, przeciwdziałania przemocy, ochrony zdrowia oraz integracji społecznej.

Zgodność z dokumentami lokalnymi

Strategia pozostaje w ścisłym powiązaniu z dokumentami obowiązującymi na poziomie Gminy Dąbrowice, w szczególności:

- Strategią Rozwoju Gminy Dąbrowice,
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- innymi programami i planami sektorowymi dotyczącymi polityki społecznej.

Dokumenty te wyznaczają szczegółowe działania w poszczególnych obszarach problemowych oraz stanowią narzędzia wdrażania strategii na poziomie lokalnym. Tym samym Strategia stanowi element zintegrowanego systemu planowania rozwoju społecznego, odpowiadającego na rzeczywiste potrzeby mieszkańców gminy.

CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWICE

Informacje ogólne

Gmina Dąbrowice to gmina miejsko- wiejska, położona w północno- zachodniej części województwa łódzkiego, należąca do powiatu kutnowskiego. Składa się z 11 sołectw: Augustopol, Baby, Dąbrowice Pierwsze, Dąbrowice Drugie, Dąbrowice Trzecie, Liliopol, Mariopol, Ostrówki, Witawa, Zgórze i Żakowiec. Gmina zajmuje powierzchnię 45,94km^2 co stanowi 5% powierzchni powiatu kutnowskiego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Dąbrowice- Mapa powiatu kutnowskiego

Gmina Dąbrowice ze względu na swoje położenie graniczy z gminami trzech sąsiadujących ze sobą województw:

- w województwie kujawsko- pomorskim: z Gminą Lubień Kujawski oraz Gminą Chodecz;
- w województwie wielkopolskim: z Gminą Przedecz i Gminą Chodów;
- w województwie łodzkim: z Gminą Nowe Ostrowy i Gminą Krośniewice.

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2024 r. Gmina Dąbrowice liczyła 1 760 mieszkańców; z czego 52,05% stanowiły kobiety (916), a 47,95% mężczyźni (844). Średni wiek mieszkańców wynosi 42,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Ludność ogółem	**1 830**	**1 808**	**1 811**	**1 783**	**1 760**
Kobiety	959	946	951	928	916
Mężczyźni	871	862	860	855	844

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2024 wśród mieszkańców Gminy Dąbrowice nie zawarto żadnego małżeństwa. W tym samym okresie odnotowano 1,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 25,90% mieszkańców Gminy Dąbrowice jest stanu wolnego, 52,90% żyje w małżeństwie, 8,30% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,20% to wdowy/wdowcy.

Gminę Dąbrowice cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec roku 2024 wynosił -12. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,76 na 1000 mieszkańców gminy. W 2024 roku urodziło się 14 dzieci, w tym 57,10% dziewczynek i 42,90% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,43 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2024 roku zarejestrowano 42 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 48 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Dąbrowice wynosi -6. Nie odnotowano żadnych wymeldowań za granicę ani zameldowań z zagranicy, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosiło 0.

Infrastruktura społeczno-techniczna

Infrastruktura społeczno- techniczna stanowi jeden z podstawowych elementów warunkujących jakość życia mieszkańców oraz możliwości prowadzenia skutecznej lokalnej polityki społecznej. Dostępność placówek edukacyjnych, ochrony zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, a także systemu bezpieczeństwa wpływa bezpośrednio na poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców, możliwości rozwoju dzieci i młodzieży, aktywność osób dorosłych i seniorów, integrację społeczności lokalnej oraz ograniczanie ryzyka wykluczenia społecznego.

Na terenie Gminy Dąbrowice funkcjonuje podstawowy system instytucji publicznych i społecznych, obejmujący m.in. placówkę oświatową, instytucję kultury, bibliotekę, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, placówkę podstawowej opieki zdrowotnej oraz organizacje społeczne i sportowe.

Edukacja

Podstawowym elementem lokalnego systemu edukacji jest Zespół Szkół w Dąbrowicach przy ul. Kłodawskiej 1. W skład Zespołu w roku szkolnym 2024/25 oraz 2025/26 wchodziły: Szkoła Podstawowa i Gminne Przedszkole.

Zespół Szkół w Dąbrowicach jest placówką publiczną. Do placówki uczęszczają uczniowie z Gminy Dąbrowice, jak i ościennych gmin tj. Gminy Chodów, Gminy Przedecz i Gminy Chodecz.

Od stycznia do czerwca 2025 roku Zespół Szkół w Dąbrowicach liczył 10 oddziałów:

1. przedszkole - 2 oddziały- 50 dzieci;
2. szkoła podstawowa- 8 oddziałów- 140 dzieci.

Od września do grudnia 2025 roku Zespół Szkół w Dąbrowicach liczył 10 oddziałów:

1. przedszkole- 2 oddziały - 50 dzieci;
2. szkoła podstawowa- 8 oddziałów- 141 dzieci.

Baza lokalowa Zespołu Szkół w Dąbrowicach przedstawia się następująco:

1. 10 sal lekcyjnych przystosowanych do prowadzenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, w tym 1 pracownia komputerowa z wyposażeniem w komputery przeznaczone do użytku uczniów (z dostępem do Internetu) oraz 1 pracownia językowa;
2. 2 sale przedszkolne;
3. sala gimnastyczna;
4. mała salka wyposażona w zestaw do ćwiczeń sportowych i kolekcjonerskich;
5. gabinet pedagoga szkolnego i pedagoga specjalnego;
6. Wielofunkcyjne boisko szkolne.

Placówka pełni zatem istotną funkcję zarówno w zakresie edukacji dzieci w wieku przedszkolnym, jak i realizacji obowiązku szkolnego na poziomie podstawowym. Szkoła i przedszkole są nie tylko miejscami realizacji procesu dydaktycznego, ale również ważnymi miejscami prowadzenia działań profilaktycznych, wychowawczych i integracyjnych. Ważnym zasobem pozostaje także możliwość rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży.

Absolwenci szkoły podstawowej mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych o profilach ogólnokształcących oraz technicznych, znajdujących się na terenie powiatu kutnowskiego.

W 2025 roku Gmina Dąbrowice otrzymała dotację celową w kwocie 2 500,00 zł na zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych w ramach Rządowego programu wieloletniego- „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025".

Z perspektywy Strategii należy zwrócić uwagę na potrzebę:

- utrzymania wysokiej dostępności edukacji przedszkolnej i podstawowej;
- dostosowywania oferty edukacyjnej do zmieniającej się liczby dzieci i młodzieży;
- rozwijania zajęć pozalekcyjnych, sportowych, artystycznych i rozwijających kompetencje społeczne;
- wzmacniania działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy, cyberprzemocy i bezpieczeństwa w Internecie;
- zapewnienia wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dzieciom oraz rodzinom wymagającym pomocy;
- przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu i rozwijania kompetencji cyfrowych.

Opieka Zdrowotna

System ochrony zdrowia na terenie Gminy Dąbrowice opiera się przede wszystkim na podstawowej opiece zdrowotnej. W Dąbrowicach funkcjonuje poradnia lekarza rodzinnego, która stanowi kluczowy element lokalnego systemu zabezpieczenia zdrowotnego, umożliwiając mieszkańcom korzystanie z podstawowych świadczeń medycznych bez konieczności każdorazowego wyjazdu do większych ośrodków miejskich. Jednocześnie dostęp do świadczeń specjalistycznych jest w dużej mierze związany z placówkami funkcjonującymi poza terenem gminy, co oznacza konieczność dojazdu mieszkańców do większych miejscowości, w szczególności Krośniewic i Kutna. W Dąbrowicach funkcjonuje również gabinet stomatologiczny.

Aktualna polityka zdrowotna Gminy powinna zatem koncentrować się nie tylko na zapewnieniu dostępności podstawowej opieki zdrowotnej, ale również na działaniach profilaktycznych. Przykładem takich działań jest organizowanie na terenie gminy badań profilaktycznych.

Z perspektywy Strategii należy zwrócić uwagę na potrzebę:

- dostępności podstawowej opieki zdrowotnej;
- profilaktyki chorób cywilizacyjnych;
- profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży;
- działania na rzecz zdrowia osób starszych;
- zwiększania dostępności badań przesiewowych i profilaktycznych;
- rozwijania dostępu do rehabilitacji;
- poprawy dostępności informacji o świadczeniach zdrowotnych;
- ograniczania barier transportowych w dostępie do specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jakość życia mieszkańców każdej społeczności. Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie

porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie gminy wymaga współpracy wielu instytucji, w szczególności samorządu, Policji, jednostek ochrony przeciwpożarowej, placówek oświatowych oraz podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej i profilaktyki. Istotne znaczenie mają również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie zjawiskom społecznym wpływającym negatywnie na bezpieczeństwo mieszkańców, takim jak przemoc domowa, uzależnienia czy naruszenia porządku publicznego.

Gmina Dąbrowice, podejmuje szereg działań mających na celu zapewnienie porządku publicznego oraz ochrony życia i mienia swoich mieszkańców, w szczególności poprzez wspieranie jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy oraz jednostek pomocniczych.

Za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie Gminy Dąbrowice odpowiada Komisariat Policji w Krośniewicach.

Poniższe dane wskazują, że największą grupę stanowią przestępstwa zakwalifikowane jako „inne", których liczba utrzymuje się na wysokim poziomie w porównaniu z innymi kategoriami.

Tabela 2. Przestępstwa na terenie gminy

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
kradzież z włamaniem	0	1	0
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	3	1	1
pobicie	0	0	0
uszkodzenie mienia	5	0	2
kradzież mienia	0	2	1
inne	11	20	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Krośniewicach

Interwencje Policji dotyczą najczęściej przypadków prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości.

Tabela 3. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	3	4	4
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	1	1	1
zakłócanie porządku publicznego	0	4	0
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	0
przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	1	2	1
osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Krośniewicach

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych przypadków:

2023 np.:
Znęcanie się nad rodziną 3/1/3
Groźba karalna 3/1/3
Rozpijanie małoletniego 0/0/0
Uchylanie się od płacenia alimentów 1/1/1
Inne 11/9/11

2024 np.:
Znęcanie się nad rodziną 1/1/1
Groźba karalna 2/0/2
Rozpijanie małoletniego 0/0/0
Uchylanie się od płacenia alimentów 1/1/1
Inne 20/14/20

2025 np.:
Znęcanie się nad rodziną 1/0/1
Groźba karalna 4/1/4
Rozpijanie małoletniego 0/0/0
Uchylanie się od płacenia alimentów 1/0/1
Inne 13/7/13

W związku z procedurą „Niebieskie Karty":

Rok 2023 wszczęcie procedur - 5

Rok 2024 wszczęcie procedur - 3

Rok 2025 wszczęcie procedur – 4

Dane dotyczące przemocy domowej na terenie Gminy Dąbrowice wskazują, że na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób doświadczających przemocy utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wśród osób pokrzywdzonych dominują kobiety, choć widoczny jest również wzrost liczby mężczyzn doświadczających przemocy.

Liczba sprawców przemocy domowej również utrzymuje się na zbliżonym poziomie we wszystkich analizowanych latach. Wszystkie zanotowane przypadki dotyczą stosowania przemocy przez mężczyzn.

Tabela 4. Interwencje związane z przemocą domową

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba osób doświadczających przemocy domowej	**5**	**3**	**4**
Kobiety	5	2	2
Mężczyźni	0	1	2
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej	**5**	**3**	**4**
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	5	3	4
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	**2**	**1**	**1**
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	2	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Krośniewicach

Szczególną rolę na obszarze gminy odgrywa Ochotnicza Straż Pożarna- OSP Dąbrowice. Jednostka posiada kwalifikowaną pierwszą pomoc, a jej obszar działania obejmuje województwo łódzkie i powiat kutnowski. Działalność OSP należy postrzegać szerzej niż wyłącznie jako ochronę przeciwpożarową. Jednostki ochotnicze pełnią ważną funkcję w zakresie reagowania na miejscowe zagrożenia, wypadki, sytuacje kryzysowe i zdarzenia wymagające udzielenia pierwszej pomocy. Są również istotnym elementem integracji społeczności lokalnej oraz aktywizacji mieszkańców.

Znaczenie lokalnych struktur bezpieczeństwa wzrosło również w związku z koniecznością budowania odporności społeczności na sytuacje kryzysowe. W marcu 2026 roku w Dąbrowickim Centrum Kultury odbyło się szkolenie dla sołtysów i przedstawicieli rad sołeckich dotyczące odporności gminy i sołectw na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Podczas szkolenia zwracano uwagę m.in. na rolę sołtysów w przekazywaniu mieszkańcom informacji, budowaniu świadomości zagrożeń i wspieraniu organizacji działań na poziomie lokalnym.

Ważnym zasobem jest również administracyjne przygotowanie Gminy do współpracy z jednostkami OSP. W strukturze Urzędu Miasta i Gminy wskazano stanowisko odpowiedzialne m.in. za prowadzenie spraw związanych z działalnością jednostek OSP oraz ochroną zdrowia.

W dalszej perspektywie wskazane jest:

- doposażanie i modernizacja jednostki OSP;
- wspieranie szkolenia strażaków i mieszkańców w zakresie udzielania pierwszej pomocy;
- rozwijanie lokalnego systemu reagowania kryzysowego;
- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa;
- rozwijanie współpracy pomiędzy samorządem, OSP, Policją, placówkami oświatowymi i organizacjami społecznymi;
- wzmacnianie komunikacji kryzysowej i systemu szybkiego przekazywania informacji mieszkańcom.

Kultura

Istotnym elementem infrastruktury społecznej Gminy Dąbrowice jest Dąbrowickie Centrum Kultury, które stanowi lokalne centrum działalności kulturalnej. Jest miejscem organizacji wydarzeń, spotkań i działań skierowanych do różnych grup mieszkańców.

Znaczenie Dąbrowickiego Centrum Kultury wykracza poza działalność artystyczną, pełniąc także funkcję miejsca integracji mieszkańców, aktywizacji seniorów, dzieci i młodzieży, wspierania lokalnych organizacji oraz rozwijania kapitału społecznego.

Uzupełnieniem infrastruktury kultury jest Biblioteka Gminna, która funkcjonuje w Dąbrowicach. Gmina posiada zatem podstawową sieć instytucji umożliwiających mieszkańcom dostęp do książek, informacji, edukacji pozaformalnej i działań kulturalnych.

Inicjatywy lokalne i stowarzyszenia:

- **Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Szansa"**- jest prężnie działającym na rzecz mieszkańców Gminy Dąbrowice stowarzyszeniem skupionym na pozyskiwanie środków finansowych w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjno -oświatowo -kulturalnych, profilaktycznych i sportowych, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży, osób starszych i z niepełnosprawnością, a także wspieranie dzieci i młodzieży oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
- **Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Dąbrowice „Radość życia"**- jest stowarzyszeniem bardzo prężnie działającym na rzecz mieszkańców 60+ Gminy Dąbrowice i pozyskującym środki zewnętrzne na realizację zadań publicznych. Celem stowarzyszenia jest szeroko rozumiana działalność kulturowa na rzecz zachowania tożsamości kulturowej, organizowanie imprez kulturalnych i wpieranie inicjatyw na rzecz osób starszych
- **Koła Gospodyń Wiejskich**, w tym Liliopol, Rozopol, Dąbrówka czy Klub Kobiet Aktywnych, których celem jest wspieranie wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich oraz poprawa sytuacji społeczno-zawodowej kobiet i ich rodzin.
- **Klub YUUKI ARU" i „Klub Dąbrowianka Dąbrowice"**, których celem jest szkolenie dzieci i młodzieży w zakresie kultury fizycznej i sportu

Organizacje pozarządowe są ważnym partnerem samorządu, wpływającym korzystnie na rozwój Gminy Dąbrowice. Działalność wyżej wymienionych grup wskazuje na istnienie potencjału społecznego, który może być wykorzystywany w realizacji działań z zakresu integracji międzypokoleniowej, aktywizacji mieszkańców i budowania lokalnej tożsamości.

Potencjał kulturowy gminy tworzą również lokalne zasoby dziedzictwa. Szczególne znaczenie ma zabytkowa zabudowa sakralna Dąbrowic. W krajowej ewidencji zabytków znajduje się m.in. kościół parafialny pw. św. św. Wojciecha i Stanisława, będący przykładem XIX- wiecznej architektury sakralnej.

Dziedzictwo kulturowe może stanowić podstawę do rozwoju edukacji regionalnej, działań międzypokoleniowych oraz budowania lokalnej tożsamości. W tym zakresie szczególnie istotne jest angażowanie szkół, biblioteki, Dąbrowickiego Centrum Kultury, organizacji pozarządowych, seniorów oraz mieszkańców posiadających wiedzę na temat historii gminy.

Sport, rekreacja i turystyka

Sport i rekreacja stanowią ważny element działań profilaktycznych i integracyjnych. Aktywność fizyczna dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów może przeciwdziałać wielu problemom społecznym, w tym izolacji społecznej, niekorzystnym zachowaniom zdrowotnym i ograniczeniu aktywności społecznej. Istotną rolę w tym obszarze może odgrywać infrastruktura szkolna i przestrzenie publiczne, w tym place zabaw.

Charakter gminy i rozproszenie miejscowości powodują potrzebę rozwijania oferty sportowo- rekreacyjnej w sposób uwzględniający potrzeby mieszkańców różnych części gminy. Szczególnego znaczenia nabiera tworzenie warunków do aktywności dzieci i młodzieży, ale także rozwijanie oferty dla seniorów i rodzin.

W III kwartale 2026 roku zakończyły się intensywne prace przy budowie nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Dąbrowicach. Projekt nowoczesnego obiektu został od podstaw nakierowany na wszechstronność. Pozwoli to uczniom oraz mieszkańcom na uprawianie wielu dyscyplin sportowych jednocześnie. Na terenie boiska zamontowane zostaną takie urządzenia sportowe jak:

- Bramki do gry w piłkę ręczną i minipiłkę nożną.
- Dwa boiska treningowe wyposażone w solidne konstrukcje z tablicami i obręczami do koszykówki.
- Centralne, demontowalne słupki z mechaniczną regulacją wysokości siatki, umożliwiające grę w siatkówkę oraz tenisa ziemnego.

W dalszej perspektywie wskazane jest:

- rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- wspieranie inicjatyw sportowych;
- organizowanie lokalnych zawodów, turniejów i wydarzeń rekreacyjnych;
- rozwijanie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży;
- tworzenie oferty aktywności ruchowej dla seniorów;
- wykorzystywanie obiektów sportowych i przestrzeni publicznych do działań integracyjnych;
- rozwijanie infrastruktury rekreacyjnej dostępnej dla rodzin z dziećmi.

Potencjał turystyczny Gminy Dąbrowice jest związany przede wszystkim z jej dziedzictwem historycznym, krajobrazem oraz charakterem „małej gminy". Szczególnym zasobem jest historyczny charakter Dąbrowic oraz zachowane obiekty zabytkowe.

Rozwój turystyki lokalnej powinien być postrzegany nie tylko przez pryzmat przyciągania turystów zewnętrznych, ale także jako element poprawy jakości życia mieszkańców. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, tworzenie tras spacerowych i rowerowych, oznakowanie miejsc historycznych, organizacja wydarzeń lokalnych oraz promocja dziedzictwa mogą jednocześnie zwiększać atrakcyjność gminy dla mieszkańców i odwiedzających.

Istotnym kierunkiem jest również łączenie działań turystycznych z edukacją regionalną. Zespół Szół, Biblioteka, Dąbrowickie Centrum Kultury i organizacje społeczne mogą wspólnie tworzyć ofertę wydarzeń promujących historię, tradycje i dziedzictwo lokalne.

Ocena zasobów gminy i główne wyzwania

Podsumowując powyżej przedstawione informacje można stwierdzić, że Gmina Dąbrowice dysponuje podstawowymi zasobami infrastruktury społeczno- technicznej umożliwiającymi realizację lokalnej polityki społecznej. Jednocześnie specyfika gminy wskazuje na kilka istotnych wyzwań. Należą do nich przede wszystkim ograniczona skala lokalnej infrastruktury, konieczność dojazdu mieszkańców do części świadczeń specjalistycznych, potrzeba stałego modernizowania infrastruktury społecznej, zapewnienia oferty dla wszystkich grup wiekowych oraz ograniczania skutków rozproszenia przestrzennego miejscowości.

Szczególnym wyzwaniem jest zapewnienie dostępności usług dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców o ograniczonej mobilności. W przypadku tych grup sama obecność placówki na terenie gminy nie zawsze oznacza faktyczną dostępność usługi.

Dlatego w kolejnych latach istotne będzie rozwijanie transportu, usług środowiskowych, działań profilaktycznych i usług świadczonych możliwie blisko miejsca zamieszkania.

Na uwagę zasługuje również potencjał współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami. Zespół Szkół, Dąbrowickie Centrum Kultury, Biblioteka, OSP, Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenia, organizacje społeczne i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej tworzą sieć lokalnych zasobów, która może być wykorzystywana do prowadzenia kompleksowych działań profilaktycznych i integracyjnych.

Zasoby infrastruktury społeczno- technicznej Gminy Dąbrowice należy uznać za istotny potencjał umożliwiający realizację działań służących poprawie jakości życia mieszkańców. Priorytetem powinno być nie tylko utrzymanie istniejącej infrastruktury, lecz także zwiększanie jej dostępności, funkcjonalności i stopnia wykorzystania.

W perspektywie obowiązywania Strategii rekomenduje się w szczególności:

- rozwijanie oferty edukacyjnej, wychowawczej, profilaktycznej i pozalekcyjnej oraz wzmacnianie wsparcia dzieci i rodzin;
- utrzymanie dostępności podstawowej opieki zdrowotnej, rozwijanie działań profilaktycznych oraz ułatwianie mieszkańcom dostępu do świadczeń specjalistycznych;
- wzmacnianie potencjału OSP, rozwijanie edukacji z zakresu pierwszej pomocy i przygotowania mieszkańców do sytuacji kryzysowych;
- rozwijanie działalności Dąbrowickiego Centrum Kultury i Biblioteki Gminnej oraz wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych i artystycznych;
- modernizowanie istniejącej infrastruktury i rozwijanie oferty aktywności fizycznej dla dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów;
- wykorzystywanie walorów historycznych i kulturowych gminy do rozwoju edukacji regionalnej, rekreacji i promocji lokalnej;
- uwzględnianie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób o ograniczonej mobilności przy planowaniu i modernizacji infrastruktury;
- rozwijanie współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, jednostek OSP, placówek oświatowych i mieszkańców.

Rynek pracy

Dane statystyczne z roku 2024 wskazują, że 58,40% mieszkańców Gminy Dąbrowice jest w wieku produkcyjnym, 17,90% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,70% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

15,1% aktywnych zawodowo mieszkańców Dąbrowic pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 40,6% w przemyśle i budownictwie, a 19,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Dąbrowicach wynosiło 7 557,15 PLN, co odpowiada 87.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Bezrobocie rejestrowane w Dąbrowicach wynosiło 7,7% (7,7% wśród kobiet i 7,7% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa łódzkiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.[1]

Specyfika lokalnego rynku pracy:

Gmina ma charakter rolniczo- usługowy. Główne cechy lokalnego zatrudnienia to:

- Praca poza gminą- duża część mieszkańców dojeżdża do pracy do pobliskich ośrodków miejskich, głównie do Kutna oraz Krośniewic.
- Struktura bezrobocia- wśród osób bezrobotnych istotną część stanowią osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby bez doświadczenia zawodowego lub bez kwalifikacji, co jest typowe dla mniejszych gmin.

[1] https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica

Na lokalny rynek pracy silny wpływ mają trendy demograficzne:

- **Wskaźnik obciążenia demograficznego-** na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada w Dąbrowicach ok. 72,6 osób w wieku nieprodukcyjnym.
- **Starzenie się zasobów pracy-** na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada ok. 40,7 osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik ten jest nieco korzystniejszy niż średnia dla całego województwa łódzkiego (44,9), lecz wyższy od średniej krajowej.
- **Wymiana pokoleniowa-** na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada aż 127,3 osób w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że z rynku pracy odchodzi więcej pracowników, niż na niego wchodzi.

Sytuacja na rynku pracy w Gminie Dąbrowice charakteryzuje się raczej stabilną, niską liczbą zarejestrowanych bezrobotnych. Ze względu na kameralny charakter gminy, bezrobocie rejestrowane na przestrzeni ostatnich lat oscyluje wokół kilkudziesięciu osób.

Gospodarka

W Gminie Dąbrowice w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 114 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 73 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 16 nowych podmiotów, a 9 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Dąbrowice najwięcej (4) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (111) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

3,5% (4) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 20,2% (23) podmiotów, a 76,3% (87) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Dąbrowice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (24,7%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,3%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON, jak również liczby podmiotów nowo zarejestrowanych.

Wykres 1. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2020-2024

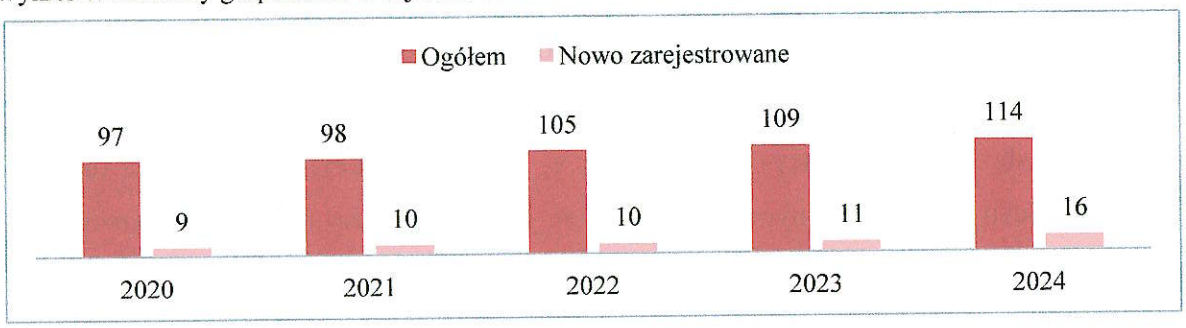

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DĄBROWICE

Opracowanie diagnozy demograficzno- społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Dąbrowice obejmuje przede wszystkim lata 2022-2024. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku Diagnozy dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych.

Przeprowadzone badania ankietowe pozwoliły spojrzeć na najważniejsze problemy społeczne z perspektywy różnych grup tworzących lokalną społeczność- dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży, rodziców oraz nauczycieli. Zestawienie tych opinii umożliwia nie tylko identyfikację zjawisk problemowych, ale również wskazanie obszarów, w których oceny poszczególnych grup są zbieżne albo się różnią.

Przemoc domowa

Główne wyniki badania

Wyniki badań wskazują, że przemoc domowa jest obecna w świadomości i doświadczeniu części mieszkańców. Blisko jedna trzecia badanych dorosłych zna co najmniej jedną rodzinę, w której, w ich opinii występuje przemoc domowa, natomiast 5,77% respondentów zadeklarowało osobiste doświadczenie przemocy. Jednocześnie aż 84,62% mieszkańców nie zna działających na terenie gminy instytucji pomagających osobom doznającym przemocy.

Wiedza dotycząca różnych form przemocy również nie jest pełna. Mieszkańcy najczęściej utożsamiają przemoc z wyzwiskami, poniżaniem, krzykiem oraz przemocą fizyczną, rzadziej natomiast wskazują przemoc ekonomiczną, zaniedbanie czy przemoc seksualną. Zdecydowana większość sprzeciwia się karom cielesnym wobec dzieci, jednak 7,69% badanych dopuszcza możliwość karania własnego dziecka w dowolny sposób, a 11,54% nie ma w tej kwestii jednoznacznego zdania.

Z perspektywy rodziców sytuacja wygląda korzystniej- wszyscy badani zadeklarowali, że nigdy nie uderzyli swojego dziecka, a 86,96% uważa, że rodzice nie mają prawa stosować kar cielesnych wobec dzieci. Jednocześnie niemal 40,00% rodziców zna przynajmniej jedną rodzinę, w której stosowane są kary cielesne.

Również nauczyciele dostrzegają możliwość występowania przemocy domowej wśród uczniów. Łącznie 28,57% badanych zauważa uczniów, którzy mogą jej doświadczać, przy czym aż połowa nauczycieli nie potrafiła jednoznacznie ocenić sytuacji.

Szczególnego znaczenia nabierają w tym kontekście odpowiedzi samych uczniów. W aktualnym badaniu klas siódmych i ósmych, 12,50% uczniów zadeklarowało brak poczucia bezpieczeństwa w domu, a 37,50% nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć, czy rodzice mają prawo uderzyć dziecko. Wśród uczniów klas piątych i szóstych brak poczucia bezpieczeństwa w domu zadeklarowało 16,67% badanych.

Zebrane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest problemem, który może pozostawać częściowo ukryty. Szczególnie istotnym deficytem jest niska znajomość lokalnych możliwości uzyskania pomocy.

Wnioski

- Przemoc domowa stanowi realny, choć częściowo ukryty problem społeczny.
- W środowisku lokalnym nadal funkcjonują postawy akceptujące kary cielesne jako metodę wychowawczą.
- Istnieją trudności w identyfikacji przypadków przemocy domowej.
- Niewystarczająca jest wiedza mieszkańców dotycząca instytucji i form pomocy.
- Konieczne jest dalsze wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców oraz edukacji dzieci i młodzieży.

Rekomendacje

- Zwiększenie dostępności informacji o miejscach i instytucjach udzielających pomocy;
- Prowadzenie edukacji dotyczącej różnych form przemocy, w tym psychicznej, ekonomicznej i seksualnej;
- Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców i promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- Rozwijanie współpracy szkół, pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia i zespołu interdyscyplinarnego.

Przemoc rówieśnicza

Główne wyniki badania

Przemoc rówieśnicza należy do wyraźniej zaznaczających się problemów w badaniach uczniowskich. W klasach piątych i szóstych 33,33% uczniów deklarowało, że było ofiarą jakiegoś rodzaju przemocy, a taki sam odsetek wskazał, że w szkole są uczniowie, których się boją. Jednocześnie większość badanych ogólnie oceniała szkołę jako bezpieczną. Wśród uczniów klas siódmych i ósmych doświadczenie przemocy zadeklarowało 25,00% uczniów, a 12,50% wskazało, że boi się określonych uczniów w szkole. Ponadto jedna czwarta respondentów potwierdziła, że obserwuje zachowania przemocowe w szkole co najmniej kilka razy w miesiącu.

Analiza konkretnych form przemocy pokazuje, że szczególnie widoczne są wyzywanie, przezywanie, poniżanie, ośmieszanie, używanie wulgaryzmów, hejt oraz agresywna komunikacja elektroniczna.

Obserwacje nauczycieli również potwierdzają obecność problemu. 85,71% badanych nauczycieli zetknęło się z aktami agresji lub przemocy wśród uczniów, choć zdecydowana większość określała je jako nieliczne przypadki. Korzystnym wynikiem jest to, że wszyscy nauczyciele deklarują znajomość sposobu postępowania w sytuacji przemocy pomiędzy uczniami.

Rodzice także zauważają zachowania agresywne u dzieci. 17,39% wskazuje, że występują one czasami, a 47,83%, że zdarzają się rzadko. Nie odnotowano deklaracji częstej agresji.

Uzyskane wyniki wskazują, że problem przemocy rówieśniczej nie powinien być rozpatrywany jedynie w kategoriach poważnych incydentów fizycznych. Szczególnego znaczenia nabierają codzienne zachowania relacyjne i werbalne, które mogą prowadzić do pogorszenia samopoczucia, izolacji i utraty poczucia bezpieczeństwa.

Wnioski

- Przemoc rówieśnicza pozostaje zauważalnym problemem środowiska szkolnego.
- Najczęściej występującymi formami przemocy jest przemoc słowna i psychiczna.
- Istotne znaczenie ma wzmacnianie kompetencji społecznych i emocjonalnych dzieci i młodzieży.
- Konieczne jest dalsze rozwijanie działań profilaktycznych i integracyjnych.

Rekomendacje

- Kontynuowanie programów przeciwdziałania przemocy i agresji w szkołach.
- Organizowanie warsztatów rozwijających umiejętności rozwiązywania konfliktów, komunikacji i empatii.
- Wzmocnienie współpracy szkoły z instytucjami pomocowymi.
- Edukacja uczniów w zakresie reagowania na przemoc i szukania pomocy, wzmacnianie znajomości szkolnych procedur i miejsc, w których można uzyskać pomoc.

Uzależnienia i zachowania ryzykowne

Główne wyniki badania

Większość mieszkańców uważa, że problem alkoholizmu na terenie gminy występuje sporadycznie lub w ograniczonej skali- 66,04% respondentów wskazuje, że są to nieliczne przypadki. Jednocześnie 7,55% postrzega go jako bardzo powszechny, a 9,43% jako zauważalny. Ważnym problemem jest niska znajomość lokalnego systemu wsparcia gdyż 84,62% mieszkańców nie zna instytucji pomagających osobom uzależnionym.

Wśród uczniów nie stwierdzono szerokiej skali deklarowanego używania substancji, jednak pojawiają się sygnały świadczące o potrzebie utrzymania profilaktyki. Wśród uczniów klas piątych i szóstych 16,67% deklarowało wcześniejsze spożycie alkoholu, a taki sam odsetek miał kontakt z napojami energetyzującymi. Ponadto 16,67% deklarowało, że ktoś namawiał ich do spróbowania narkotyków. W klasach siódmych i ósmych wszyscy badani zdeklarowali, że nigdy nie palili papierosów ani nie używali narkotyków czy dopalaczy. W przypadku alkoholu 87,50% nigdy go nie piło, natomiast 12,50% wskazało jednorazowe doświadczenie w wieku 14 lat. Jednocześnie 25,00% uczniów było namawianych do wypicia alkoholu, a 62,50% zna osoby poniżej 18 roku życia, które piją.

Na uwagę zasługują także napoje energetyzujące. W grupie uczniów klas siódmych i ósmych 25,00% uczniów deklaruje ich spożywanie, w tym 12,50% codziennie. Ponadto tylko 37,50% jednoznacznie uważa je za szkodliwe dla organizmu.

Nauczyciele również stosunkowo często dostrzegają ten problem- ponad połowa zauważa przynajmniej pojedynczych uczniów pijących energetyki.

Nauczyciele nie obserwują kontaktu uczniów z narkotykami, natomiast 28,57% uważa, że kilku uczniów miało już kontakt z alkoholem, a 28,57% dostrzega palenie papierosów przez część uczniów.

Rodzice deklarują, że ich dzieci nie palą, nie doświadczyły upojenia alkoholowego i nie używały narkotyków ani dopalaczy. Wyniki uczniów pokazują jednak, że profilaktyka powinna obejmować nie tylko regularne używanie substancji, ale również pierwsze eksperymenty, presję rówieśniczą i dostępność substancji w otoczeniu.

Wnioski

- Uzależnienia są postrzegane jako jeden z zauważalnych problemów społecznych.
- Zachowania ryzykowne występują wśród części dzieci i młodzieży.
- Najbardziej rozpowszechnionym problemem pozostaje spożywanie napojów energetycznych.
- Istotnym czynnikiem ryzyka jest presja rówieśnicza i społeczna akceptacja części używek.
- Konieczne jest dalsze prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Rekomendacje

- Kontynuowanie profilaktyki uzależnień skierowanej do dzieci, młodzieży i rodziców.
- Organizowanie warsztatów wzmacniających asertywność i radzenie sobie z presją rówieśniczą.
- Zwiększanie wiedzy o konsekwencjach zdrowotnych i społecznych używania substancji psychoaktywnych.
- Upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy terapeutycznej i profilaktycznej.
- Wspieranie działań promujących zdrowy styl życia i aktywność społeczną.

Uzależnienia behawioralne i nowe zagrożenia

Główne wyniki

Wyniki wszystkich grup wskazują, że problematyczne korzystanie z nowych technologii należy do ważniejszych współczesnych obszarów ryzyka. Wśród dorosłych mieszkańców 34,00% dostrzega u siebie problem nadmiernego korzystania z telefonu, 32,00% z Internetu, a 24,00% z gier komputerowych. Dodatkowo 30,00% wskazuje na problem pracoholizmu.

Podobne zjawiska dostrzegają rodzice. Po 21,74% rodziców uważa, że ich dziecko ma problem z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych, telefonu oraz Internetu. 8,70% zauważa objawy lęku związanego z brakiem dostępu do telefonu.

Jeszcze wyraźniej problem dostrzegają nauczyciele: 57,14% obserwuje nałogowe korzystanie przez uczniów z telefonu, 42,86% nadmierne korzystanie z gier komputerowych, 35,71% nadmierne korzystanie z Internetu i tyle samo objawy nomofobii. 28,57% wskazuje również na zaburzenia nastroju związane z użytkowaniem mediów społecznościowych.

Uczniowie najczęściej dostrzegali u siebie problem nadmiernego korzystania z telefonu, Internetu lub gier komputerowych.

Pozyskane wyniki badań mogą świadczyć również o tym, że młodzież może mieć ograniczoną zdolność rozpoznawania momentu, w którym intensywne korzystanie z technologii zaczyna mieć charakter problemowy.

W obszarze nowych zagrożeń występuje również różnica w poziomie wiedzy dorosłych - określenie „e-narkotyki" zna 85,71% nauczycieli, ale tylko 47,83% rodziców.

Wnioski

- Technologie cyfrowe odgrywają bardzo dużą rolę w codziennym funkcjonowaniu dzieci i młodzieży
- Uzależnienia behawioralne stanowią narastający problem społeczny dotyczący dzieci i młodzieży.
- Najbardziej rozpowszechnione jest nadmierne korzystanie z telefonu, Internetu i mediów społecznościowych.
- Problem nadmiernego korzystania z nowych technologii dostrzegają zarówno rodzice, nauczyciele, jak i mieszkańcy.
- Nadmierna aktywność cyfrowa może negatywnie wpływać na relacje społeczne, zdrowie psychiczne oraz funkcjonowanie szkolne uczniów.
- Konieczne jest rozwijanie działań profilaktycznych dotyczących higieny cyfrowej oraz bezpiecznego korzystania z Internetu.

Rekomendacje

- Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących higieny cyfrowej i uzależnień behawioralnych.
- Organizowanie warsztatów dla dzieci, młodzieży i rodziców dotyczących bezpiecznego korzystania z nowych technologii.
- Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz aktywności fizycznej i społecznej.
- Organizowanie szkoleń dla nauczycieli i rodziców dotyczących nowych form uzależnień.

Cyberprzemoc i bezpieczeństwo w sieci

Główne wyniki

Zagrożenia internetowe są widoczne zarówno w badaniach dorosłych, jak i młodzieży. 34,00% mieszkańców zna przynajmniej jedną osobę, która padła ofiarą przestępstwa internetowego, np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia lub zniesławienia.

Wśród uczniów znajomość samego pojęcia cyberprzemocy jest stosunkowo wysoka, natomiast niższy jest poziom wiedzy o tym, gdzie szukać pomocy. W klasach piątych i szóstych 83,33% uczniów nie zna organizacji ani serwisów udzielających pomocy w sytuacji cyberprzemocy. W starszych klasach do braku wiedzy w tym zakresie przyznała się połowa ankietowanych.

Wielu uczniów potwierdziło osobiste doświadczenia związane z cyberprzemocą, deklarując, że wykonano im wbrew ich woli zdjęcie lub film. Takie sytuacje potwierdziło 33,33% uczniów młodszych i 25,00% starszych.

Do bycia sprawcą oczerniania lub szantażowania innej osoby przy użyciu urządzeń elektronicznych przyznało się 16,67% w grupie uczniów młodszych i 12,50% uczniów starszych.

Problem jest również zauważalny dla rodziców. 52,17% słyszało o cyberprzemocy wobec kolegi lub koleżanki swojego dziecka, a 4,35% wskazało, że ofiarą było ich własne dziecko.

Pozyskane w trakcie badań dane wskazują, że podstawowa świadomość pojęcia cyberprzemocy jest dość wysoka, natomiast słabszym ogniwem pozostaje praktyczna wiedza o reagowaniu, zgłaszaniu i uzyskiwaniu specjalistycznej pomocy.

Wnioski

- Cyberprzemoc stanowi istotne zagrożenie dla dzieci i młodzieży.
- Wysoka świadomość pojęcia cyberprzemocy nie zawsze przekłada się na bezpieczne zachowania w sieci.
- Problem naruszania prywatności i agresji elektronicznej jest zauważalny w środowisku lokalnym.
- Dzieci i młodzież nie zawsze wiedzą, gdzie szukać pomocy w sytuacji zagrożenia.
- Konieczne jest dalsze rozwijanie kompetencji cyfrowych i społecznych dzieci, młodzieży oraz rodziców.

Rekomendacje

- Edukacja dotycząca bezpieczeństwa w sieci, ochrony prywatności, danych osobowych i wizerunku.
- Wzmacnianie kompetencji uczniów w zakresie sposobów zgłaszania cyberprzemocy i informacja o dostępnych formach pomocy.
- Prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie oszustw i wyłudzeń internetowych.

Relacje rodzinne i funkcjonowanie dzieci i młodzieży

Główne wyniki badania

Relacje rodzinne stanowią jeden z wyraźniejszych zasobów ochronnych ujawnionych w badaniu. 86,96% rodziców ocenia swój kontakt z dzieckiem jako bardzo dobry i uważa, że dziecko widzi w nich wsparcie, a pozostali określają wzajemne relacje jako zasadniczo dobre. Najczęstszą reakcją na niewłaściwe zachowanie dziecka jest rozmowa i perswazja. Wszyscy rodzice deklarują, że dzieci dzielą się z nimi swoimi problemami.

Podobny obraz relacji rodzinnych pojawia się w odpowiedziach młodzieży. Zdecydowana większość uczniów, niezależnie od grupy wiekowej deklaruje pełne zaufanie do swoich rodziców.

Jednocześnie w funkcjonowaniu dzieci i rodzin widoczne są potrzeby wykraczające poza same relacje emocjonalne. 71,43% nauczycieli uważa, że w szkołach jest dużo uczniów potrzebujących wsparcia socjalnego.

Dorośli mieszkańcy jako najczęściej dostrzegany negatywny problem dzieci i młodzieży wskazali bezproduktywne spędzanie czasu wolnego.

Ważna jest również różnica pomiędzy oceną rodziców i nauczycieli dotyczącą oferty szkoły. 47,83% rodziców uważa, że oferta zajęć dodatkowych nie jest wystarczająca, podczas gdy 78,57% nauczycieli wyraziło zdanie przeciwne. Różnica ta wskazuje, że samo istnienie oferty nie musi oznaczać, że jest ona postrzegana przez rodziny jako odpowiednio szeroka, dostępna lub dopasowana do potrzeb młodzieży.

Wnioski

- Relacje rodzinne badanych dzieci i młodzieży są w większości pozytywne i stabilne.
- Większość rodzin funkcjonuje prawidłowo i zapewnia dzieciom wsparcie emocjonalne
- Rodzina pełni kluczową rolę wspierającą w życiu dzieci i młodzieży.
- Część dzieci i młodzieży doświadcza trudności wychowawczych oraz problemów społecznych.

- Mieszkańcy dostrzegają problem bezproduktywnego spędzania czasu wolnego przez młodzież.

Rekomendacje

- Wzmacnianie istniejącego potencjału rodzin poprzez warsztaty kompetencji rodzicielskich.
- Organizowanie warsztatów rozwijających komunikację rodzic- dziecko.
- Wspieranie rodziców w zakresie kompetencji wychowawczych i emocjonalnych.
- Rozwijanie dostępnej oferty zajęć sportowych, kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych.
- Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji socjalnej.
- Wzmacnianie systemu wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla rodzin.

Pozostałe problemy dzieci i młodzieży

Główne wyniki

42,86% nauczycieli obserwuje wśród uczniów niepokojące zachowania, które ich zdaniem mogą sugerować problemy depresyjne lub problemy z uzależnieniem, a kolejne 35,71% nie potrafi jednoznacznie ocenić sytuacji. Ponadto 7,14% nauczycieli wskazało występowanie zachowań autoagresywnych, w tym samookaleczeń.

Do czynników mogących niekorzystnie wpływać na dobrostan uczniów należą również zdiagnozowane wcześniej doświadczenia przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, brak poczucia bezpieczeństwa w domu u części uczniów, nadmierne korzystanie z nowych technologii oraz potrzeby socjalne niektórych rodzin.

Wnioski

- Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży wymaga stałego monitorowania i wsparcia.
- Nowe technologie mają istotny wpływ na dobrostan psychiczny dzieci i młodzieży
- Problemy emocjonalne często współwystępują z trudnościami społecznymi i relacyjnymi.
- Istnieje potrzeba wzmacniania kompetencji emocjonalnych dzieci i młodzieży.
- Konieczne jest rozwijanie lokalnego systemu wsparcia psychologicznego i profilaktyki zdrowia psychicznego.

Rekomendacje

- Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla dzieci i młodzieży
- Realizacja programów rozwijających umiejętność radzenia sobie ze stresem, emocjami i trudnymi sytuacjami.

- Edukacja rodziców oraz nauczycieli w zakresie rozpoznawania kryzysu psychicznego, autoagresji, wycofania u dzieci i młodzieży.

PODSUMOWANIE

Reasumując, całościowa analiza badań pokazuje, że lokalna profilaktyka powinna mieć charakter zintegrowany, ponieważ poszczególne zagrożenia wzajemnie się przenikają. Przemoc rówieśnicza może wpływać na kondycję psychiczną ucznia, nadmierna aktywność internetowa zwiększa ekspozycję na cyberprzemoc, trudności rodzinne i socjalne mogą sprzyjać zachowaniom ryzykownym, a brak wiedzy o miejscach pomocy ogranicza możliwość wczesnej interwencji.

Jednocześnie diagnoza ujawnia istotne zasoby ochronne. Większość uczniów deklaruje dobre relacje z rodzicami i poczucie bezpieczeństwa w domu, nauczyciele deklarują znajomość procedur reagowania na przemoc, a rodzice w większości stosują rozmowę zamiast przemocy jako sposób reagowania na trudne zachowanie. Warto opierać dalszą profilaktykę właśnie na tych zasobach.

Wyniki przeprowadzonej diagnozy wskazują na potrzebę dalszego rozwijania i wzmacniania lokalnego systemu profilaktyki oraz wsparcia społecznego. Szczególnej uwagi wymagają działania ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy, profilaktykę uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych, ochronę zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców, rozwijanie edukacji cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci, a także poszerzanie oferty aktywnego, wartościowego i konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

Warto również traktować przedstawioną diagnozę jako punkt wyjścia do regularnego monitorowania zmian. Powtarzanie części badań w kolejnych latach, przy możliwie większej liczbie respondentów, pozwoli ocenić, czy podejmowane działania przynoszą oczekiwane rezultaty oraz czy pojawiają się nowe obszary zagrożeń.

Skuteczne ograniczanie zidentyfikowanych problemów społecznych wymaga prowadzenia spójnych, długofalowych i skoordynowanych działań na poziomie lokalnym. Szczególne znaczenie ma współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin, w tym jednostek oświatowych, instytucji pomocy społecznej, służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz organizacji pozarządowych. Tylko współdziałanie różnych instytucji i środowisk pozwala na odpowiednio wczesne rozpoznawanie zagrożeń oraz skuteczne reagowanie na pojawiające się problemy.

Działania rekomendowane:

- Dalsze wzmacnianie lokalnego systemu wsparcia, w szczególności poprzez poprawę dostępności pomocy psychologicznej i pedagogicznej, rozwijanie oferty działań profilaktycznych i wychowawczych oraz skuteczniejsze upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy;
- Rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców oraz kompetencji społecznych i emocjonalnych dzieci i młodzieży, obejmujących m.in. umiejętność radzenia sobie z emocjami, budowania prawidłowych relacji oraz reagowania w sytuacjach zagrożenia;
- Systematyczne prowadzenie działań profilaktycznych dostosowanych do zmieniających się potrzeb i nowych zagrożeń społecznych, w szczególności w obszarze uzależnień behawioralnych, cyberprzemocy, bezpieczeństwa cyfrowego oraz zdrowia psychicznego;
- Wzmacnianie mechanizmów wczesnego rozpoznawania sytuacji kryzysowych i zagrożeń oraz zapewnienie kompleksowej, możliwie szybko dostępnej pomocy osobom i rodzinom wymagającym wsparcia;
- Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, tak aby działania profilaktyczne, interwencyjne i pomocowe były wzajemnie uzupełniające się i realizowane w sposób spójny.

Realizacja wskazanych kierunków powinna przyczynić się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa społecznego, poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia lokalnych zasobów wsparcia oraz ograniczania skali i skutków występujących problemów społecznych. Jednocześnie istotne jest, aby podejmowane działania były systematycznie monitorowane i dostosowywane do zmieniających się potrzeb mieszkańców Gminy Dąbrowice.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.[2]

MIEJSKO- GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowicach jest jednostką organizacyjną Gminy Dąbrowice. Realizuje zadania własne Gminy o charakterze obowiązkowym i zlecone Gminie w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustaleniami Rady Miejskiej Dąbrowice. Gmina realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Ośrodek Pomocy Społecznej wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się ustaleniami Burmistrza. Pomoc społeczna stanowi ważny system wsparcia osób i grup społecznych znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są oni w stanie przezwyciężyć i rozwiązać samodzielnie. Polityka pomocy społecznej w Gminie Dąbrowice ukierunkowana jest na podejmowanie różnorodnych działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ma na celu udzielenie im zarówno świadczeń jak i usług, które spowodują zmianę sytuacji społecznej i materialnej tych osób.

Misją Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowicach jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie one pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Cele realizowane sa w rocznym planie i wynikają z misji oraz strategii działania jednostki.

---

[2] https://gopsdabrowice.naszops.pl/pomoc-spoleczna

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
2. pracy socjalnej,
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
5. realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.[3]

Tabela 5. Pomoc społeczna

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną			
Rodziny korzystające z pomocy społecznej	63	57	58
W tym rodziny korzystające z pomocy z powodu uzależnień	2	1	2
Powody przyznawania pomocy społecznej			
Ubóstwo	29	30	31
Bezrobocie	28	21	24
Niepełnosprawność	28	26	28
Długotrwała lub ciężka choroba	31	28	33
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	11	12	12
Przemoc domowa	1	1	1
Inne (np. bezdomność)	16	35	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analiza danych dotyczących korzystania z pomocy społecznej wskazuje, że w latach 2023-2025 liczba rodzin objętych wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowicach pozostawała na zbliżonym poziomie. Dane te wskazują na względną stabilność skali korzystania z pomocy społecznej na terenie Gminy.

[3] *Raport o stanie Gminy Dąbrowice za rok 2025*, dostęp on-line: https://bip.dabrowice.pl/dokumenty/4563

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy były długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Uwagę zwraca wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby - z 28 rodzin w 2024 roku do 33 w 2025 roku, co potwierdza znaczenie problemów zdrowotnych wśród mieszkańców Gminy i wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania usług wspierających osoby chore i ich rodziny.

Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Świadczenia rzeczowe			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	0	0	0
Świadczenia pieniężne			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2	1	2
Świadczenia w formie porad			
Liczba osób korzystających z tej formy wsparcia	2	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analiza przedstawionych danych wskazuje, że w latach 2023-2025 liczba osób korzystających z wyszczególnionych form świadczeń pozostawała na niskim i stabilnym poziomie. W analizowanym okresie nie odnotowano osób, którym przyznano świadczenia rzeczowe. Ze świadczeń pieniężnych oraz wsparcia w formie porad korzystała niewielka liczba osób rocznie.

Tabela 7.Struktura odbiorców pomocy społecznej

Wyszczególnienie	**2025**
Pracujący	10
Pracujący dorywczo	35
Nie pracujący	36
Student	0
Rencista	7
Emeryt	14
Pobierający zasiłek dla bezrobotnych	1
Bezrobotny bez prawa do zasiłku	24
Inny status	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Przedstawione dane dotyczące statusu odbiorców pomocy społecznej w 2025 roku wskazują, że wśród osób i rodzin korzystających ze wsparcia M-GOPS w Dąbrowicach znaczącą grupę stanowiły osoby pozostające poza stałym zatrudnieniem. Najliczniejszą kategorią były osoby niepracujące (36 osób) oraz osoby pracujące dorywczo (35 osób). Może to świadczyć o tym, że część odbiorców pomocy społecznej, mimo podejmowania aktywności zawodowej, osiąga dochody niewystarczające do samodzielnego zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Struktura odbiorców pomocy społecznej wskazuje, że korzystanie ze wsparcia nie dotyczy wyłącznie osób bezrobotnych.

Pomocą objęte są również osoby pracujące dorywczo, emeryci, renciści oraz osoby pozostające poza rynkiem pracy z innych przyczyn. Dane te potwierdzają potrzebę prowadzenia zróżnicowanych działań wspierających, obejmujących zarówno aktywizację zawodową osób zdolnych do pracy, jak i wsparcie socjalne oraz usługowe osób, których sytuacja życiowa i zdrowotna ogranicza możliwość samodzielnego zabezpieczenia swoich potrzeb.

Podsumowując, dane wskazują, że główne problemy społeczne mieszkańców korzystających z pomocy M-GOPS w Dąbrowicach koncentrują się przede wszystkim wokół problemów zdrowotnych, niepełnosprawności, ubóstwa oraz trudności związanych z aktywnością zawodową. Szczególnie istotne pozostaje rozwijanie działań wspierających osoby długotrwale i ciężko chore, osoby z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny, a także podejmowanie działań ograniczających ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Przedstawione dane potwierdzają potrzebę prowadzenia kompleksowej polityki społecznej, łączącej wsparcie finansowe z usługami społecznymi, aktywizacją oraz działaniami profilaktycznymi.

Bezrobocie

Na podstawie przedstawionych poniżej danych można wskazać, że w latach 2022-2024 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Dąbrowice pozostawała na względnie stabilnym poziomie. Jednocześnie wyraźnie zmieniła się struktura bezrobocia według płci: liczba bezrobotnych kobiet spadła z 45 do 32, natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła z 21 do 32. Korzystnym zjawiskiem jest systematyczne zmniejszanie się liczby osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia oraz osób z niepełnosprawnościami. Niepokojąca pozostaje natomiast skala bezrobocia długotrwałego- w 2024 roku osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 39 z 64 zarejestrowanych bezrobotnych, czyli ponad 60,00%. Wskazuje to na potrzebę dalszego prowadzenia działań aktywizacyjnych, szczególnie wobec osób pozostających poza rynkiem pracy przez dłuższy czas.

Tabela 8. Stan bezrobocia w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	**2022**	**2023**	**2024**
Bezrobotni zarejestrowani ogółem, w tym:	**66**	**64**	**64**
Kobiety	45	35	32
Mężczyźni	21	29	32
Osoby do 30 roku życia	21	19	19
Osoby po 50 roku życia	12	9	8
Osoby długotrwale bezrobotne	42	34	39
Osoby niepełnosprawne	4	3	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kutnie[4]

Na koniec roku 2024, współczynnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 6,2% (6,6% wśród kobiet i 5,8% wśród mężczyzn).

Zgodnie z danymi MGOPS w Dąbrowicach, na przestrzeni lat 2023-2025 nieco zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

[4] https://kutno.praca.gov.pl/bezrobocie-w-gminach-powiatu

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Uzależnienia pozostają w ścisłym związku z innymi problemami społecznymi, w szczególności z ubóstwem, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz przemocą w rodzinie. Wpływają one negatywnie na funkcjonowanie całych rodzin, pogłębiając zjawiska wykluczenia społecznego.

W świetle przeprowadzonych badań problem uzależnień wymaga dalszych, skoordynowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz terapeutycznych, skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych oraz ich rodzin.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca na terenie Gminy Dąbrowice realizuje zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Działalność Komisji koncentruje się przede wszystkim na podejmowaniu działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz interwencyjnych związanych z ograniczaniem skutków uzależnień i przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym wynikającym z nadużywania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych. Komisja współpracuje w tym zakresie z Miejsko- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, placówkami oświatowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców.

Do głównych zadań Komisji należy m.in. inicjowanie działań służących profilaktyce uzależnień, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, prowadzenie działań motywujących do podjęcia leczenia odwykowego, a także współpraca z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa oraz zdrowia mieszkańców. Ważnym elementem działalności Komisji jest również wspieranie lokalnych inicjatyw edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

W 2025 roku Komisja odbyła 2 posiedzenia, podczas których m.in. prowadzono rozmowy interwencyjno- motywujące, rozpatrywano zgłoszenia osób nadużywających alkoholu oraz wnioski dotyczące podjęcia leczenia odwykowego. W ciągu roku zarejestrowano 9 zgłoszeń osób nadużywających alkoholu, w tym 7 zgłoszeń przekazanych przez Policję. Przeprowadzono 10 rozmów interwencyjno- motywujących, a osobom potrzebującym przekazywano informacje dotyczące możliwości podjęcia leczenia i korzystania z pomocy specjalistycznej.

Istotnym elementem działań Komisji jest również zapewnienie mieszkańcom dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej i prawnej. W 2025 roku ze wsparcia prawnika i terapeuty korzystali mieszkańcy gminy, którym udzielono łącznie 196 porad i konsultacji. Działania Komisji obejmują także profilaktykę, edukację oraz współpracę z instytucjami w zakresie ograniczania negatywnych skutków uzależnień.[5]

Tabela 9. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Posiedzenia GKRPA	11	7	3
Przeprowadzone rozmowy motywujące	27	25	26
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Wnioski o leczenie odwykowe	9	5	9
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	0	1	0
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	0	0	0
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	2	1	2
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Dąbrowice w latach 2023-2025 koncentrowała się głównie na pracy bezpośredniej z osobami z problemem alkoholowym, w szczególności na prowadzeniu rozmów motywujących oraz kierowaniu do leczenia odwykowego. Utrzymująca się liczba rozmów motywujących i ponowny wzrost liczby wniosków o leczenie w 2025 roku wskazują, że problem nadużywania alkoholu nadal wymaga systematycznych działań profilaktycznych i interwencyjnych.

W kontekście planowania dalszych działań zasadne wydaje się utrzymanie dostępności wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, rozwijanie współpracy GKRPA z pomocą społeczną, placówkami ochrony zdrowia, Policją, placówkami oświatowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców.

[5] *Raport o stanie Gminy Dąbrowice za rok 2025*, dostęp on- line: https://bip.dabrowice.pl/dokumenty/4563

Warto także rozważyć zwiększenie działań kontrolnych wobec punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji członków Komisji. Działania te mogą przyczynić się do wcześniejszego rozpoznawania problemów, skuteczniejszego kierowania osób do odpowiednich form pomocy oraz ograniczania społecznych i rodzinnych konsekwencji nadużywania alkoholu.

Punkt Poradnictwa Specjalistycznego w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi

W punkcie zatrudniony jest specjalista psychoterapii i uzależnień.

Tabela 10. Działalność Punktu Poradnictwa Specjalistycznego 2023-2025

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	9	5	9
Rodziny z problemem alkoholowym	9	5	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analizując przedstawione powyżej dane można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Poradnictwa utrzymuje się na takim samym poziomie, a głównym powodem korzystania z pomocy jest występujący problem alkoholowy.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Przedstawione poniżej dane wskazują na niekorzystne tendencje demograficzne zachodzące w Gminie Dąbrowice. W latach 2020-2024 liczba mieszkańców zmniejszyła się z 1 830 do 1 760 osób, a więc o 70 osób, tj. o około 3,8%. Jednocześnie obserwowany jest spadek liczby mieszkańców zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym. Istotnym elementem struktury demograficznej gminy pozostaje grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W 2024 roku liczyła ona 410 osób, co stanowiło około 23,3% ogółu mieszkańców. Pomimo niewielkiego spadku liczebności tej grupy w analizowanym okresie, jej udział w populacji pozostaje znaczący ze względu na jednoczesny spadek ogólnej liczby mieszkańców. Zjawisko to ma znaczenie z punktu widzenia planowania lokalnej polityki społecznej, ponieważ wraz z wiekiem rośnie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, zdrowotne, rehabilitacyjne i aktywizacyjne. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na systematyczne zmniejszanie się zasobu ludności w wieku produkcyjnym. W latach 2020-2024 liczba osób w tej grupie zmniejszyła się o 32 osoby. Oznacza to ograniczanie potencjału lokalnego rynku pracy, a także zmniejszanie się liczby osób, które mogą w przyszłości stanowić naturalne zaplecze rodzinnego i nieformalnego systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych czy wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Tabela 11. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Wyszczególnienie	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Liczba mieszkańców ogółem, w tym:	**1 830**	**1 808**	**1 811**	**1 783**	**1 760**
Osoby w wieku przedprodukcyjnym 0-14 lat	**264**	**264**	**271**	**257**	**251**
Osoby w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	**1 131**	**1 115**	**1 114**	**1 104**	**1 099**
Kobiety w wieku produkcyjnym 15-59 lat	530	529	528	525	520
Mężczyźni w wieku produkcyjnym 15-64 lata	601	586	586	579	579
Osoby w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	**435**	**429**	**426**	**422**	**410**
Kobiety w wieku poprodukcyjnym 60 i więcej lat	297	287	292	285	281
Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym 65 i więcej lat	138	142	134	137	129

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2020-2024 odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wzrósł z 19,8% do 20,4%, a współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi zwiększył się z 30,2% do 31,2%. Przedstawione wskaźniki potwierdzają występowanie w Gminie Dąbrowice zjawiska starzenia się ludności.

Tabela 12. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Wyszczególnienie	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40,2%	40,4%	40,3%	40,5%	39,5%
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	30,2%	30,4%	31,6%	32,6%	31,2%
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem; w tym:	19,8%	19,9%	20,4%	21,0%	20,4%
Kobiety	23,5%	23,0%	24,8%	25,6%	25,1%
Mężczyźni	15,8%	16,5%	15,6%	16,0%	15,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura demograficzna Gminy Dąbrowice wskazuje tym samym na potrzebę uwzględnienia starzenia się ludności jako jednego z istotnych wyzwań lokalnej polityki społecznej. Spadek liczby mieszkańców, zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym oraz znaczący udział osób w wieku poprodukcyjnym uzasadniają planowanie działań ukierunkowanych na utrzymanie jak najdłuższej samodzielności mieszkańców, przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu wsparcia osobom, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub stan zdrowia nie są w stanie samodzielnie zaspokajać wszystkich swoich potrzeb. Przedstawione tendencje wskazują na konieczność rozwijania lokalnego systemu usług społecznych i opiekuńczych. W szczególności zasadne jest wzmacnianie usług świadczonych w miejscu zamieszkania, rozwijanie wsparcia dla opiekunów osób zależnych, podejmowanie działań na rzecz aktywności i integracji społecznej seniorów oraz zapewnienie dostępności działań profilaktycznych, rehabilitacyjnych i prozdrowotnych.

POLITYKA SENIORALNA

Polityka senioralna w Gminie Dąbrowice opiera się na bezpośrednim wsparciu socjalnym, aktywizacji społecznej oraz poprawie bezpieczeństwa osób starszych w ich miejscu zamieszkania. Główną instytucją realizującą te zadania jest Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.

Główne działania skierowane do seniorów:

- Projekty edukacyjno-profilaktyczne- gmina realizuje przy wsparciu Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych Szansa i Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów D-ce „Radość życia" zadania dedykowane osobom 60+, m.in. program „Radosny Senior". W ramach programu wdrażana była akcja „Bezpieczny Senior", podczas której starsi mieszkańcy otrzymywali bezpłatne czujki dymu, czadu i gazu. Spotkania miały charakter edukacyjno- doradczy (edukacja z zakresu bezpieczeństwa prowadzoną przez policję i służby ratunkowe; doradztwo pracowników socjalnych).
- Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami- Samorząd regularnie pozyskuje środki z Państwowego Funduszu Solidarnościowego. Środki te przeznaczane są na programy opiekuńcze (np. asystent osobisty), z których korzystają także starsi, schorowani mieszkańcy gminy.
- Integracja społeczna i kulturalna- Kluczową rolę odgrywa tu Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Szansa" z Dąbrowic oraz Stowarzyszenie „Radość życia", które regularnie organizują dla mieszkańców wydarzenia integracyjne, w tym m.in. coroczny Bal Seniora.
- Usługi opiekuńcze- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowicach świadczy standardową pomoc środowiskową, w tym usługi opiekuńcze w domu podopiecznego dla osób samotnych i przewlekle chorych, które wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- Pomoc żywnościowa w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową na lata 2021-2027- Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych Szansa przy pomocy M-GOPS w Dąbrowicach wspiera między innymi seniorów w trudnej sytuacji życiowej poprzez pomoc materialną oraz tzw. działania towarzyszące.

Dotychczasowe działania stanowią istotną podstawę lokalnej polityki senioralnej, jednak zmiany demograficzne wskazują na potrzebę ich dalszego rozwijania. Szczególne znaczenie powinno mieć zwiększanie dostępności usług opiekuńczych i asystenckich, rozwój działań profilaktycznych i aktywizujących oraz przeciwdziałanie samotności i wykluczeniu społecznemu osób starszych. W warunkach gminy o charakterze wiejskim szczególnie istotne pozostaje zapewnienie wsparcia możliwie blisko miejsca zamieszkania, przy jednoczesnym wzmacnianiu współpracy samorządu, instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, służb oraz rodzin i lokalnej społeczności.

OPIEKA DŁUGOTERMINOWA I WSPARCIE OSÓB NIESAMODZIELNYCH

Postępujące zmiany demograficzne oraz związany z nimi wzrost liczby osób starszych, przewlekle chorych i wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu powodują zwiększanie zapotrzebowania na różnorodne formy opieki długoterminowej. System wsparcia tej grupy powinien obejmować zarówno świadczenia z zakresu ochrony zdrowia, jak i usługi społeczne, opiekuńcze oraz działania wspierające opiekunów nieformalnych.

Niniejsza strategia uwzględnia rozwiązania wynikające z ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o osobach starszych i koordynacji opieki długoterminowej. Ustawa określa zasady koordynacji opieki długoterminowej, współpracy pomiędzy podmiotami systemu ochrony zdrowia i jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, wsparcia opiekunów nieformalnych oraz monitorowania dostępności usług i świadczeń opieki długoterminowej.

Istotnym kierunkiem rozwoju lokalnej polityki społecznej powinno być zatem wzmacnianie opieki świadczonej możliwie blisko miejsca zamieszkania osoby wymagającej wsparcia, rozwijanie usług środowiskowych oraz stopniowe ograniczanie konieczności korzystania z całodobowych form instytucjonalnych w sytuacjach, w których możliwe jest zapewnienie odpowiedniej pomocy w środowisku lokalnym.

Szczególnego znaczenia nabiera rozwój usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami, opieki wytchnieniowej oraz innych form odciążających rodziny i opiekunów nieformalnych. Ważnym elementem systemu powinno być także zapewnienie opiekunom dostępu do informacji, poradnictwa, wsparcia psychologicznego, edukacji oraz możliwości okresowego zastępstwa w sprawowaniu opieki.

Skuteczność lokalnego systemu opieki długoterminowej wymaga jednocześnie ścisłej współpracy pomiędzy pomocą społeczną, podmiotami ochrony zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz koordynatorem do spraw opieki długoterminowej. Współpraca ta powinna służyć wczesnemu rozpoznawaniu potrzeb, sprawnemu przepływowi informacji oraz kierowaniu osób potrzebujących do odpowiednich usług i świadczeń.

Problem ubóstwa i bezdomności

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Pomoc materialna dla uczniów

Gmina Dąbrowice zapewnia dla uczniów pomoc materialną. Świadczenia dla uczących się dzieci i młodzieży stanowią formę pomocy materialnej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej. Udzielenie tych świadczeń ma na celu wyrównanie szans edukacyjnych uczniów, poprawę dostępności kształcenia na wyższych poziomach edukacji dla dzieci i młodzieży z uboższych środowisk.

Zasady udzielania pomocy materialnej dla uczniów zostały uregulowane w ustawie z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. Świadczeniami pomocy materialnej są: stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny.

Prawo do pomocy materialnej o charakterze socjalnym przysługuje zamieszkałym na terenie gminy Dąbrowice (bez względu na miejsce pobierania nauki):

- uczniom szkół publicznych, niepublicznych i niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach publicznych szkół artystycznych oraz słuchaczom kolegiów pracowników służb społecznych- do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do dnia ukończenia 24 roku życia,
- wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,
- uczniom szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.

Podstawową przesłanką otrzymania przez ucznia stypendium szkolnego jest trudna sytuacja materialna, w jakiej ten uczeń się znajduje, wynikająca z niskich dochodów na osobę w rodzinie.

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Wysokość zasiłku szkolnego nie może przekroczyć jednorazowo kwoty stanowiącej pięciokrotność kwoty zasiłku rodzinnego, przysługującego na dziecko w wieku powyżej 5 lat do ukończenia 18 lat, określonego w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (...).

W 2025 roku Gmina Dąbrowice na pomoc materialną w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych wypłaciła kwotę 28 462,24 zł, z czego 5 692,45 zł to środki własne gminy, zaś 22 769,79 zł stanowi dotacja oświatowa. Stypendium szkolne otrzymało 15 uczniów, a zasiłki szkolne 1 uczeń.

Jak wskazują dane OPS, liczba osób korzystających z pomocy ośrodka z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2023-2025 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Ubóstwo i bezdomność pozostają w ścisłym związku z innymi problemami społecznymi, w szczególności z bezrobociem, uzależnieniami oraz wykluczeniem społecznym. Wpływają one negatywnie na funkcjonowanie rodzin, ograniczając ich możliwości rozwojowe i pogłębiając marginalizację społeczną. W świetle przeprowadzonych badań wskazane jest podejmowanie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową mieszkańców, wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej oraz rozwój systemu pomocy społecznej, w tym działań zapobiegających utracie miejsca zamieszkania i wspierających osoby zagrożone bezdomnością.

Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego- problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Analizując szczegółowe dane OPS można zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik dotyczący liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Wykres 2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej pozostaje w ścisłym związku z innymi zjawiskami społecznymi, takimi jak ubóstwo, przemoc domowa oraz uzależnienia, tworząc mechanizm wzajemnego wzmacniania się trudności w funkcjonowaniu rodzin. W świetle przeprowadzonych badań konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, rozwój wsparcia dla rodzin przeżywających trudności oraz zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy, w tym poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego.

Przemoc domowa

Przemoc domowa stanowi istotny problem społeczny, który może dotykać osób niezależnie od ich wieku, płci, sytuacji materialnej czy miejsca zamieszkania. Jej skutki obejmują nie tylko osoby bezpośrednio doświadczające przemocy, lecz także całe rodziny i lokalną społeczność. Zjawisko to może prowadzić do długotrwałych konsekwencji psychicznych, zdrowotnych i społecznych, a jego ograniczanie wymaga skoordynowanych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym, edukacyjnym i wspierającym.

Na poziomie lokalnym przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga współpracy wielu podmiotów, w szczególności pomocy społecznej, Policji, placówek oświatowych i ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych oraz innych służb i instytucji. Istotne znaczenie ma również zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do odpowiedniej pomocy i ochrony, a także podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy

Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Dąbrowicach stanowi ważny element lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

W składzie Zespołu znajdują się przedstawiciele następujących instytucji:

- Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowicach;
- Komisariatu Policji w Krośniewicach;
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Łęczycy;
- Zespołu Szkół w Dąbrowicach;
- Organizacji pozarządowej- Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Społecznych „Szansa" w Dąbrowicach;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrowicach;
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Zdrowie".

Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy domowej zajmuje się indywidualnymi przypadkami występowania przemocy domowej, jego spotkania zwoływane są na skutek zgłoszeń i podejmowanych interwencji, które inicjują wszczęcie procedury „Niebieskie Karty".

Do jego zadań należy:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W 2025 roku odbyło się 10 posiedzeń Zespołu oraz 10 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych. Wszczęto 4 procedury „Niebieskie Karty" w 4 rodzinach, natomiast 5 procedur zakończono w związku z ustaniem przemocy i zrealizowaniem indywidualnego planu pomocy, a 1 procedurę zakończono z powodu braku zasadności jej prowadzenia.

Działania Zespołu obejmują również profilaktykę i edukację społeczną. W 2025 roku realizowano m.in. kampanię „Bezpieczny Senior", prowadzoną we współpracy z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Społecznych „Szansa". Współpraca międzyinstytucjonalna oraz rozwijanie działań profilaktycznych stanowią istotny kierunek dalszego przeciwdziałania przemocy domowej i wzmacniania systemu wsparcia mieszkańców Gminy Dąbrowice.[6]

[6] *Raport o stanie Gminy Dąbrowice za rok 2025*, dostęp on-line: https://bip.dabrowice.pl/dokumenty/4563

Tabela 13. Procedura „Niebieskie Karty"

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Wszczęcie procedury Niebieskie Karty ogółem			
A:	7	7	4
B:	7	7	4
C:	6	4	4
D:	4	2	4
Wpłynęły z:			
Ośrodka Pomocy Społecznej	1	2	0
Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówek służby zdrowia	0	0	0
Policji	6	5	4
Placówek oświatowych	1	0	0
innego Ośrodka Pomocy Społecznej	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analizując powyższe dane można zauważyć, że na przestrzeni trzech ostatnich lat, zmalała liczba przypadków w ramach procedury „Niebieskie Karty".

Tabela 14.Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	**15**	**23**	**23**
kobiety	6	6	5
mężczyźni	0	2	3
małoletni do 13 r.ż.	9	9	9
nieletni w przedziale 13-18 lat	0	6	6
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	**8**	**12**	**9**
kobiety	1	2	0
mężczyźni	7	10	9
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	**3**	**2**	**2**
kobiety	0	0	0
mężczyźni	3	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Przedstawione powyżej dane wskazują przede wszystkim na utrzymującą się w latach 2024-2025 wyższą niż w 2023 r. liczbę osób doznających przemocy domowej oraz na znaczący udział dzieci i młodzieży wśród osób dotkniętych tym zjawiskiem. Uzasadnia to dalsze prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i pomocowych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony osób małoletnich, wczesnego rozpoznawania sytuacji przemocy oraz współpracy służb i instytucji działających na rzecz rodzin.

Tabela 15.Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	7	10	7
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	7	10	10
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym: - kobiety - mężczyźni - dzieci	23 7 7 9	35 8 12 15	32 5 12 15
Liczba powołanych Grup diagnostyczno- pomocowych	7	5	5
Liczba posiedzeń Grup diagnostyczno- pomocowych	14	14	12
Liczba rodzin objętych pomocą Grup diagnostyczno- pomocowych	7	10	10
Liczba osób objętych pomocą Grup diagnostyczno- pomocowych ogółem, w tym: - kobiety - mężczyźni - dzieci	27 12 7 9	11 8 12 15	19 5 12 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Tabela 16.Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	7	10	7
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	7	10	10
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym: - kobiety - mężczyźni - dzieci	23 7 7 9	35 8 12 15	32 5 12 15
Liczba powołanych Grup diagnostyczno- pomocowych	7	5	5
Liczba posiedzeń Grup diagnostyczno- pomocowych	14	14	12
Liczba rodzin objętych pomocą Grup diagnostyczno- pomocowych	7	10	10

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Liczba osób objętych pomocą Grup diagnostyczno- pomocowych ogółem, w tym:	27	11	19
- kobiety	12	8	5
- mężczyźni	7	12	12
- dzieci	9	15	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Liczba wniosków skierowanych do prokuratury:

2023 - 3
2024 - 1
2025 - 1

Liczba wniosków skierowanych do sądu dla nieletnich:

2023 - 1
2024 - 0
2025 - 0

Liczba wniosków skierowanych na policję:

2023 - 0
2024 - 0
2025 - 0

Liczba osób skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem alkoholowy:
2023 - 1
2024 - 0
2025 - 0

Liczba osób objętych programami korekcyjno- edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową:
2023 - 1
2024 - 0
2025 - 0

Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej i które otrzymały pomoc zmierzającą do wyeliminowania niepożądanych zjawisk przemocowych:

2023 ogółem 15, w tym:
- pomoc prawna 3 osób
- pomoc psychologiczna 0 osób
- praca socjalna 15 osób

2024 ogółem 23, w tym:
- pomoc prawna 4 osób
- pomoc psychologiczna 2 osób
- praca socjalna 17 osób

2025 ogółem 19, w tym:
- pomoc prawna 4 osób
- pomoc psychologiczna 4 osób
- praca socjalna 15 osób

Tabela 17. Liczba rodzin u których stwierdzono występowanie przemocy domowej

Wyszczególnienie	**2023**	**2024**	**2025**
Rodzaje przemocy:	**Liczba rodzin:**		
Przemoc fizyczna (art. 217 k.k./art. 157 § 1 i 2 k.k.)	0	0	0
Przemoc psychiczna (art. 207 k.k./art. 190 k.k./art. 190a k.k./art. 191 k.k.)	0	2	0
Przemoc seksualna (art. 197 k.k./art. 200 k.k./art. 201 k.k./ art. 202 § 2 k.k.)	0	0	0
Przemoc ekonomiczna (art. 278 k.k./art. 288 k.k./art. 209 k.k.)	0	1	0
Zaniedbywanie (art. 210 k.k./art. 160 § 2 k.k.)	0	0	0
Inne (art. 211 k.k./art. 193 k.k./art. 189 k.k.)	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Diagnoza wskazuje, że przemoc domowa pozostaje istotnym problemem społecznym wymagającym dalszej, systematycznej interwencji. Zjawisko to nie ma charakteru marginalnego, a jego rzeczywista skala może być większa niż wynika z ujawnionych przypadków, ze względu na trudność w rozpoznawaniu i zgłaszaniu przemocy. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież, które mogą doświadczać przemocy bezpośrednio lub funkcjonować w rodzinach objętych tym problemem.

Jednocześnie widoczna jest potrzeba zwiększania wiedzy mieszkańców na temat dostępnych form pomocy oraz wzmacniania umiejętności wczesnego rozpoznawania różnych form przemocy. Istotne znaczenie ma również dalsze rozwijanie współpracy pomiędzy pomocą społeczną, szkołami, Policją, ochroną zdrowia i innymi podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej.

W kontekście Strategii zasadne jest więc kontynuowanie działań ukierunkowanych na profilaktykę, szybkie rozpoznawanie sytuacji zagrożenia, ochronę osób doznających przemocy, pracę z osobami stosującymi przemoc oraz poprawę dostępności informacji i wsparcia dla rodzin znajdujących się w kryzysie.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Gminy Dąbrowice oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowić będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej gminy;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej gminy oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Dąbrowice uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- profilaktyka uzależnień i przemocy domowej,
- rynek pracy,
- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

Tabela 18. Analiza SWOT

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony:
- Funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostęp do lekarza rodzinnego - Stosunkowo korzystna ogólna ocena dostępnej oferty w zakresie ochrony zdrowia (większość badanych mieszkańców ocenia ją co najmniej jako dostateczną) - Funkcjonowanie wsparcia psychologicznego w szkołach, pozytywnie ocenianego przez większość nauczycieli - Rosnąca świadomość potrzeby rozwijania działań w zakresie zdrowia psychicznego i profilaktyki, w szczególności dotyczących dzieci i młodzieży - Realizacja programów profilaktycznych - Zaangażowanie instytucji lokalnych w działania prozdrowotne
Słabe strony:
- Część mieszkańców ocenia ofertę ochrony zdrowia jako niewystarczającą - Ograniczony dostęp do specjalistów (psycholog, psychiatra, rehabilitacja) - Obserwowanie przez część nauczycieli zachowań uczniów mogących wskazywać na problemy depresyjne, uzależnieniowe lub kryzysy emocjonalne - Niewystarczający dostęp do usług zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - Bariery komunikacyjne i transportowe ograniczające dostęp do usług zdrowotnych
Szanse:
- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej - Rozwój dostępności pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla dzieci, młodzieży i rodzin - Możliwość pozyskania środków unijnych na modernizację infrastruktury medycznej oraz zakup nowoczesnego sprzętu - Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych - Wprowadzenie nowych technologii telemedycznych może poprawić dostępność do usług specjalistycznych, zwłaszcza dla osób starszych
Zagrożenia:
- Starzenie się społeczeństwa i wzrost zapotrzebowania na świadczenia zdrowotne, rehabilitacyjne i opiekuńcze - Niedobór kadry medycznej - Rosnąca liczba problemów zdrowia psychicznego oraz emocjonalnych, w szczególności dotyczących dzieci i młodzieży - Ograniczenia finansowe systemu ochrony zdrowia

POMOC SPOŁECZNA
Mocne strony:
- Ogólnie korzystna ocena warunków życia w gminie (94,00% badanych mieszkańców ocenia je jako bardzo dobre, dobre lub raczej dobre) - Pozytywna samoocena sytuacji materialnej – 64% respondentów określa ją jako dobrą, a pozostali jako neutralną - Stabilne funkcjonowanie lokalnego systemu pomocy i wsparcia rodzin- aktywna działalność Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - Wykwalifikowana kadra M-GOPS- pracownicy socjalni, posiadający wiedzę i doświadczenie w pracy z rodzinami i osobami potrzebującymi pomocy. - Realizacja świadczeń i programów wsparcia - Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę M-GOPS - Aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych- skuteczne aplikowanie o fundusze na programy celowe, w tym na dofinansowanie zespołów interdyscyplinarnych - Programy wsparcia asystenckiego i opiekuńczego- regularne wdrażanie programów ministerialnych, takich jak *„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością"* - Współpraca z organizacjami pozarządowymi: Partnerstwo z lokalnymi organizacjami (np. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Szansa") przy realizacji zadań takich jak pomoc świąteczna czy dystrybucja paczek żywnościowych - Dobra znajomość środowiska lokalnego: Kameralny charakter gminy ułatwia pracownikom socjalnym szybką identyfikację ognisk dysfunkcji, ubóstwa czy problemów opiekuńczych
Słabe strony:
- Występowanie rodzin wymagających wsparcia socjalnego (71,43% nauczycieli uważa, że w szkołach jest dużo uczniów potrzebujących takiej pomocy) - Występowanie problemów wychowawczych, socjalnych i opiekuńczych w części rodzin - Ograniczone zasoby finansowe- brak wystarczających środków finansowych na pełne zaspokojenie wszystkich potrzeb w obszarze pomocy społecznej - Zależność części beneficjentów od świadczeń - Ograniczona znajomość instytucji pomocowych wśród mieszkańców
Szanse:
- Rozwój usług społecznych i środowiskowych, dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców - Zwiększanie dostępności poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i socjalnego - Rozwijanie wsparcia dla rodzin z dziećmi, w tym opieki nad najmłodszymi - Poprawa przepływu informacji o dostępnych świadczeniach i miejscach pomocy - Wzmacnianie współpracy pomiędzy pomocą społeczną, szkołami, ochroną zdrowia, Policją i organizacjami społecznymi - Rozwój działań ukierunkowanych na usamodzielnianie i aktywizację osób korzystających z pomocy

POMOC SPOŁECZNA
Zagrożenia:
- Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z zaburzeniami psychicznymi i osób powyżej 60 roku życia - Utrwalanie postaw biernych i zależności od wsparcia - Rosnące koszty realizacji świadczeń - Pogłębianie się problemów społecznych (uzależnienia, ubóstwo) - Wzrost kosztów utrzymania podopiecznych w DPS- rosnące opłaty za pobyt mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej, które gmina ma obowiązek współfinansować

PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ
Mocne strony:
- Działalność GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego. - Działalność Punktu Poradnictwa Specjalistycznego w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi - Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży - Rosnąca świadomość społeczna problemu uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych - Współpraca lokalnych instytucji w zakresie profilaktyki uzależnień oraz działalności prewencyjnej i interwencyjnej
Słabe strony:
- Niska znajomość instytucji pomagających osobom uzależnionym oraz doświadczającym przemocy domowej - Ograniczona liczba specjalistów (terapeuci uzależnień). - Niewystarczająca wiedza mieszkańców o nowych zagrożeniach (np. e-narkotyki) - Niska ujawnialność przemocy domowej - Niedostateczna oferta wsparcia dla rodzin z problemem uzależnień
Szanse:
- Rozwijanie wczesnej profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży przed okresem inicjacji zachowań ryzykownych - Zwiększenie informacji mieszkańców o instytucjach i procedurach uzyskania pomocy - Rozwój programów profilaktycznych i edukacyjnych - Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych- możliwość ubiegania się o dodatkowe fundusze z programów unijnych, rządowych i innych źródeł na realizację działań profilaktycznych i interwencyjnych - Współpraca z organizacjami pozarządowymi, w zakresie oferty dodatkowego wsparcia w formie terapii, edukacji i pomocy osobiom uzależnionym i doświadczającym przemocy
Zagrożenia:
- Ryzyko narastania uzależnień behawioralnych i problematycznego korzystania z nowych technologii

PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ
- Obniżanie się wieku inicjacji zachowań ryzykownych - Presja rówieśnicza sprzyjająca eksperymentowaniu z alkoholem, nikotyną lub innymi substancjami - Łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych - Możliwość pozostawania części przypadków przemocy domowej poza systemem pomocy

RYNEK PRACY I AKTYWIZACJA ZAWODOWA
Mocne strony:
- Relatywnie niewielka i stabilna liczba osób bezrobotnych - Spadek liczby bezrobotnych kobiet - Spadek liczby osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia - Funkcjonowanie instytucjonalnego systemu wsparcia osób bezrobotnych i możliwość korzystania z instrumentów rynku pracy oferowanych przez PUP w Kutnie - Możliwość wykorzystywania aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, w tym szkoleń, staży, prac interwencyjnych i innych instrumentów aktywizacyjnych
Słabe strony:
- 20,00% badanych mieszkańców wskazuje ograniczanie bezrobocia jako jeden z obszarów, w których działania lub wsparcie są najbardziej niezadowalające - Problemy z dostępem do opieki nad najmłodszymi dziećmi mogą utrudniać części rodziców podejmowanie lub utrzymywanie aktywności zawodowej - Niewielka liczba mieszkańców może ograniczać skalę lokalnego rynku pracy i dostępność różnorodnych miejsc zatrudnienia - Wzrost liczby bezrobotnych mężczyzn - Ryzyko ograniczonej mobilności zawodowej części mieszkańców - Zmniejszająca się liczba dzieci i młodzieży może w przyszłości dodatkowo ograniczać zasoby lokalnego rynku pracy
Szanse:
- Rozwijanie lokalnych działań aktywizacyjnych i podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców - Rozwój pracy zdalnej i hybrydowej, umożliwiający mieszkańcom podejmowanie zatrudnienia poza lokalnym rynkiem pracy - Rozwijanie usług opieki nad dziećmi jako czynnika ułatwiającego rodzicom aktywność zawodową - Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i samozatrudnienia jako alternatywnych form aktywności zawodowej - Zwiększenie mobilności zawodowej- poprawa infrastruktury transportowej i komunikacyjnej, co może ułatwić dojazdy do pracy i zwiększyć dostępność miejsc pracy poza gminą
Zagrożenia:

RYNEK PRACY I AKTYWIZACJA ZAWODOWA
- Utrwalanie bierności zawodowej części mieszkańców, utrwalania się bezrobocia długotrwałego i związanych z nim problemów społecznych, takich jak ubóstwo, wykluczenie społeczne czy utrata aktywności zawodowej - Postępujące starzenie się ludności i zmniejszanie liczby osób w wieku produkcyjnym - Ograniczenia w godzeniu obowiązków rodzinnych i zawodowych w przypadku niedostatecznej dostępności opieki nad dziećmi

EDUKACJA ORAZ FUNKCJONOWANIE DZIECI I MŁODZIEŻY
Mocne strony:
- Oferta edukacyjna szkół jest przez zdecydowaną większość mieszkańców oceniana co najmniej jako dostateczna - Nauczyciele pozytywnie oceniają ofertę zajęć pozalekcyjnych oraz szkolne wsparcie psychologiczne - Zaangażowanie kadry pedagogicznej - Realizacja programów profilaktycznych
Słabe strony:
- Niemal połowa badanych rodziców uważa ofertę zajęć dodatkowych za niewystarczającą - Występowanie przemocy i agresji rówieśniczej oraz cyberprzemocy - Problemy wychowawcze i emocjonalne uczniów - Niewystarczająca oferta zajęć dodatkowych - Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego wskazywane przez mieszkańców jako jedno z częściej obserwowanych negatywnych zjawisk dotyczących młodzieży - Ograniczony dostęp do wsparcia psychologicznego
Szanse:
- Lepsze dostosowanie oferty zajęć pozalekcyjnych do potrzeb zgłaszanych przez uczniów i rodziców - Rozwijanie edukacji dotyczącej zdrowia psychicznego, relacji rówieśniczych i bezpieczeństwa cyfrowego - Zwiększanie dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej - Rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych uczniów - Systematyczne monitorowanie poczucia bezpieczeństwa i potrzeb uczniów
Zagrożenia:
- Nasilanie się problemów emocjonalnych, przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy - Zwiększanie się problemów uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych - Trudności w rozpoznawaniu przez młodzież symptomów uzależnień behawioralnych - Spadek motywacji do nauki - Niekorzystny wpływ nowych technologii i mediów społecznościowych - Ograniczona liczba atrakcyjnych form spędzania czasu może sprzyjać zachowaniom ryzykownym i nadmiernej aktywności online

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
Mocne strony:
- Większość mieszkańców uważa, że potrzeby osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami są uwzględniane w działaniach podejmowanych na terenie gminy Funkcjonowanie Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej realizującego usługi opiekuńcze i pracę socjalną na rzecz osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami. - Realizacja programów wspierających osoby z niepełnosprawnościami, w tym możliwość korzystania ze środków Funduszu Solidarnościowego i usług asystenckich. - Rosnąca świadomość w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. - Funkcjonowanie lokalnych organizacji społecznych angażujących seniorów w życie społeczne i kulturalne, prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych. - Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.
Słabe strony:
- Starzenie się mieszkańców przy jednoczesnym zmniejszaniu się ogólnej liczby ludności Gminy. - Zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, która może w przyszłości ograniczać potencjał rodzinnego i nieformalnego systemu opieki. - Ograniczona dostępność specjalistycznych usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych charakterystyczna dla mniejszych miejscowości i obszarów wiejskich. - Ryzyko samotności i izolacji społecznej osób starszych, szczególnie osób mieszkających samotnie i o ograniczonej mobilności. - Niewystarczająco rozwinięte formy środowiskowej opieki długoterminowej. - Potrzeba dalszego rozwoju usług asystenckich i wytchnieniowych. - Potrzeba wzmocnienia koordynacji pomiędzy pomocą społeczną i ochroną zdrowia. - Potrzeba rozwijania kompetencji kadr w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi.
Szanse:
- Rozwój dostępnych usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i psychologicznych. - Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej i usług dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. - Rozwijanie działań integracyjnych i przeciwdziałających izolacji. - Wspieranie samodzielności i aktywności społecznej osób z niepełno sprawnościami. - Zwiększanie zaangażowania rodzin i środowiska lokalnego w system wsparcia. - Wdrażanie nowych rozwiązań wynikających z ustawy o osobach starszych i koordynacji opieki długoterminowej. - Rozwój usług deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych w środowisku zamieszkania. - Deinstytucjonalizacjia usług społecznych. - Współpraca z powiatowym koordynatorem opieki długoterminowej. - Możliwość rozwijania usług asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
Zagrożenia:
- Dalsze starzenie się społeczeństwa i wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, zdrowotne i rehabilitacyjne. - Rosnące koszty zapewnienia usług opiekuńczych i specjalistycznych przy ograniczonych zasobach finansowych samorządu. - Pogarszający się stan zdrowia części seniorów wraz z wiekiem i związane z tym zwiększanie poziomu zależności od innych osób. - Ograniczona dostępność transportu może pogłębiać wykluczenie osób o ograniczonej sprawności i mobilności. - Niedobór specjalistycznej kadry opiekuńczej i usługowej może utrudniać rozwój systemu wsparcia. - Wzrost liczby osób wymagających długotrwałego wsparcia. - Ryzyko niewystarczającej dostępności usług w stosunku do rosnących potrzeb mieszkańców.

Analiza SWOT wskazuje, że Gmina Dąbrowice dysponuje istotnymi zasobami ochronnymi: pozytywnie ocenianymi relacjami rodzinnymi, zaufaniem uczniów do dorosłych, przygotowaną kadrą pedagogiczną, funkcjonującymi instytucjami lokalnymi oraz generalnie korzystną oceną warunków życia mieszkańców. Zasoby te powinny stanowić podstawę przyszłej polityki społecznej.

Jednocześnie szczególnej koncentracji wymagają obszary związane z przemocą domową i rówieśniczą, zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży, uzależnieniami behawioralnymi i bezpieczeństwem cyfrowym, profilaktyką używania substancji, poprawą dostępności informacji o pomocy, wsparciem rodzin w trudniejszej sytuacji oraz przeciwdziałaniem samotności i izolacji seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Z punktu widzenia Strategii szczególnie istotne wydaje się przejście od działań rozproszonych do spójnego systemu profilaktyki i wczesnej interwencji, łączącego pomoc społeczną, szkoły, rodzinę, GKRPA, ochronę zdrowia, Policję i inne podmioty lokalne. Jednocześnie warto położyć nacisk nie tylko na reagowanie na już występujące problemy, ale również na wzmacnianie czynników chroniących- relacji rodzinnych, kompetencji społecznych, aktywności lokalnej, zdrowego stylu życia oraz dostępnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego.

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji i misji stanowi istotny element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ponieważ wyznacza pożądany kierunek rozwoju lokalnej polityki społecznej oraz wskazuje, do jakiego modelu funkcjonowania wspólnoty samorządowej Gmina Dąbrowice będzie dążyć w perspektywie obowiązywania dokumentu.

Wizja została sformułowana na podstawie wyników diagnozy sytuacji społecznej gminy, zidentyfikowanych problemów i potrzeb mieszkańców, a także dostępnych zasobów i potencjału lokalnego systemu wsparcia. Przedstawia ona oczekiwany obraz Gminy Dąbrowice jako miejsca zapewniającego mieszkańcom bezpieczeństwo, możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz dostęp do adekwatnych form pomocy i wsparcia.

Z przyjętej wizji wynika misja Strategii, określająca nadrzędny kierunek działań samorządu i jego partnerów. Misja wskazuje sposób, w jaki Gmina zamierza odpowiadać na zdiagnozowane potrzeby społeczne, przeciwdziałać występującym problemom oraz wzmacniać zasoby mieszkańców i lokalnej społeczności.

WIZJA

Gmina Dąbrowice jest miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich mieszkańców, w którym rodziny otrzymują odpowiednie wsparcie, dzieci i młodzież mają warunki do bezpiecznego rozwoju, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym, a osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej mają dostęp do profesjonalnej i odpowiednio wcześnie udzielanej pomocy.

MISJA

Tworzenie w Gminie Dąbrowice spójnego, dostępnego i skutecznego systemu wsparcia społecznego, odpowiadającego na potrzeby mieszkańców na każdym etapie życia, wzmacniającego rodzinę, przeciwdziałającego wykluczeniu i zagrożeniom społecznym oraz sprzyjającego bezpieczeństwu, aktywności, samodzielności i dobrej jakości życia mieszkańców.

Misja zakłada współdziałanie samorządu, pomocy społecznej, placówek oświatowych, instytucji ochrony zdrowia, służb, organizacji społecznych oraz samych mieszkańców, przy szczególnym uwzględnieniu osób i rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji życiowej.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Realizacja przyjętej wizji i misji wymaga określenia celów strategicznych i operacyjnych oraz wskazania kierunków działań odpowiadających na najważniejsze problemy i potrzeby zidentyfikowane w diagnozie społecznej Gminy Dąbrowice. Cele te wyznaczają podstawowe obszary interwencji oraz porządkują działania, które będą podejmowane w okresie obowiązywania Strategii. W dalszej części dokumentu cele strategiczne i operacyjne przedstawiono w formie tabelarycznej. Dla każdego z nich określono kierunki działań służących jego realizacji, podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki monitorowania oraz prognozowane rezultaty podejmowanych działań.

Istotnym elementem systemu realizacji Strategii są wskaźniki, które umożliwiają bieżącą ocenę stopnia osiągania założonych celów. Pozwalają one monitorować postęp wdrażania poszczególnych działań, oceniać ich skuteczność oraz weryfikować, czy podejmowane interwencje przynoszą oczekiwane efekty społeczne. Systematyczna analiza wskaźników stanowi tym samym podstawę do oceny realizacji Strategii i, w razie potrzeby, dostosowywania podejmowanych działań do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Tabela 19. Cele i kierunki działań

CEL STRATEGICZNY NR.1: **Wzmacnianie rodziny oraz rozwój systemu wsparcia dzieci i rodzin**
CELE OPERACYJNE: 1.1. Rozwijanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz społecznych rodzin 1.2. Wspieranie rodzin doświadczających trudności w realizacji funkcji opiekuńczych i wychowawczych 1.3. Ograniczanie zjawisk dysfunkcyjnych oraz wzmacnianie prawidłowego funkcjonowania rodzin
KIERUNKI DZIAŁAŃ: ➢ promowanie właściwych wzorców życia rodzinnego oraz pozytywnych postaw rodzicielskich; ➢ rozwijanie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i innych form specjalistycznego wsparcia; ➢ zapewnianie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia asystenta rodziny; ➢ prowadzenie pracy socjalnej ukierunkowanej na wzmacnianie samodzielności i prawidłowego funkcjonowania rodzin; ➢ organizowanie warsztatów, szkoleń i działań edukacyjnych podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów; ➢ rozwijanie dostępnych form wsparcia dziennego oraz organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży; ➢ wzmacnianie współpracy pomiędzy pomocą społeczną, placówkami oświatowymi, ochroną zdrowia i innymi podmiotami działającymi na rzecz rodzin; ➢ podejmowanie działań profilaktycznych służących wczesnemu rozpoznawaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych.

CEL STRATEGICZNY NR.1:
Wzmacnianie rodziny oraz rozwój systemu wsparcia dzieci i rodzin

WSKAŹNIKI REALIZACJI:
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;
- liczba rodzin objętych pracą socjalną;
- liczba osób i rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego;
- liczba udzielonych porad i konsultacji specjalistycznych;
- liczba przeprowadzonych warsztatów, szkoleń i programów wspierających rodziców;
- liczba uczestników działań edukacyjnych i profilaktycznych;
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z różnych form wsparcia dziennego;
- liczba wspólnych działań podejmowanych przez instytucje działające na rzecz dzieci i rodzin.

REALIZATORZY:
Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Dąbrowice, Zespół Szkół, Dąbrowickie Centrum Kultury, ośrodek zdrowia, psycholodzy i terapeuci, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:
Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:
Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.2:
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej

CELE OPERACYJNE:
2.1. Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalnej i materialnej
2.2. Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców zagrożonych wykluczeniem
2.3. Ograniczanie zjawiska dziedziczenia ubóstwa i zależności od pomocy społecznej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:
- Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej zgodnie z rozpoznanymi potrzebami osób i rodzin;
- Realizowanie lokalnych i ogólnokrajowych programów pomocowych oraz osłonowych;
- Zapewnianie wsparcia żywnościowego i dożywiania dzieci oraz innych osób wymagających pomocy;
- Prowadzenie działań służących aktywizacji społecznej i zawodowej osób pozostających bez pracy lub biernych zawodowo;
- Motywowanie i wspieranie osób korzystających z pomocy społecznej w podejmowaniu działań prowadzących do zwiększenia samodzielności;
- Rozwijanie współpracy z instytucjami rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców.

WSKAŹNIKI REALIZACJI:
- Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń oraz innych form pomocy społecznej;
- Liczba osób i rodzin objętych programami pomocowymi i osłonowymi;

• Liczba dzieci oraz osób dorosłych objętych pomocą żywnościową lub dożywianiem; • Liczba osób uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych; • Liczba zrealizowanych programów społecznych.
REALIZATORZY: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Dąbrowice, Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie, Zespół Szkół, Dąbrowickie Centrum Kultury, ośrodki zdrowia, psycholodzy i terapeuci, organizacje pozarządowe.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.3: **Wspieranie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagających opieki długoterminowej**
CELE OPERACYJNE: 3.1. Podnoszenie jakości życia oraz poziomu samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami 3.2. Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej oraz usług dla osób o szczególnych potrzebach 3.3. Rozwijanie środowiskowego systemu opieki długoterminowej i usług wspierających osoby niesamodzielne. 3.4. Wzmacnianie wsparcia rodzin i opiekunów nieformalnych osób wymagających długotrwałej opieki.
KIERUNKI DZIAŁAŃ: ➢ Organizowanie i rozwijanie dziennych form wsparcia dla osób starszych oraz osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu; ➢ Prowadzenie działań aktywizujących, integracyjnych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych skierowanych do seniorów i osób z niepełnosprawnościami; ➢ Przeciwdziałanie samotności, izolacji społecznej i wykluczeniu poprzez wzmacnianie udziału tych osób w życiu lokalnej społeczności ➢ Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych; ➢ Zwiększanie dostępności obiektów, przestrzeni publicznych i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami; ➢ Rozwijanie opieki długoterminowej oraz usług świadczonych w środowisku zamieszkania osoby wymagającej wsparcia; ➢ Rozwijanie usług asystenckich dla osób z niepełno sprawnościami; ➢ Rozwijanie i upowszechnianie opieki wytchnieniowej dla rodzin i opiekunów osób zależnych; ➢ Rozwijanie współpracy pomiędzy M-GOPS, podmiotami ochrony zdrowia, PCPR i koordynatorem do spraw opieki długoterminowej;.

CEL STRATEGICZNY NR.3:
Wspieranie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagających opieki długoterminowej

WSKAŹNIKI REALIZACJI:
- Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, specjalistycznych i innych środowiskowych form wsparcia;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług asystenckich;
- Liczba seniorów uczestniczących w programach i inicjatywach aktywizujących;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych różnymi formami pomocy i wsparcia;
- Liczba projektów i programów realizowanych we współpracy z podmiotami działającymi na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

REALIZATORZY:
Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Dąbrowice, Dąbrowickie Centrum Kultury, PCPR w Kutnie, Koordynator d.s Opieki Długoterminowej, ośrodki zdrowia, psycholodzy i terapeuci, organizacje pozarządowe.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:
Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:
Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.4:
Ograniczanie problemów uzależnień i zachowań ryzykownych oraz przeciwdziałanie przemocy domowej

CELE OPERACYJNE:
4.1. Ograniczanie skali uzależnień oraz zachowań ryzykownych wśród mieszkańców
4.2. Wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy domowej
4.3. Zapewnienie skutecznego wsparcia osobom doznającym przemocy oraz ich rodzinom

KIERUNKI DZIAŁAŃ:
- Realizowanie programów profilaktycznych dotyczących uzależnień i zachowań ryzykownych, skierowanych do dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych na temat skutków używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz dostępnych form pomocy;
- Zapewnianie osobom uzależnionym i współuzależnionym dostępu do poradnictwa, konsultacji oraz wsparcia terapeutycznego
- kontynuowanie działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Poradnictwa Specjalistycznego;
- Wzmacnianie współpracy Zespołu Interdyscyplinarnego i innych służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej;
- Zapewnianie osobom doznającym przemocy dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i interwencyjnej;
- Programy korekcyjno- edukacyjne dla sprawców przemocy;

➢ Prowadzenie działań informacyjnych zwiększających znajomość lokalnych instytucji i miejsc wsparcia.
WSKAŹNIKI REALIZACJI: - Liczba osób objętych poradnictwem, terapią lub inną formą specjalistycznego wsparcia w związku z problemem uzależnienia; - Liczba osób objętych działaniami GKRPA; - Liczba udzielonych konsultacji i porad w Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego; - Liczba zrealizowanych programów, warsztatów i innych działań profilaktycznych; - Liczba wszczętych i prowadzonych procedur „Niebieskie Karty"; - Liczba posiedzeń i działań podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno- pomocowe; - Liczba osób stosujących przemoc skierowanych do programów korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.
REALIZATORZY: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Dąbrowice, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Dąbrowickie Centrum Kultury, ośrodki zdrowia, psycholodzy i terapeuci, organizacje pozarządowe.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY NR.5: **Rozwijanie lokalnego systemu usług społecznych oraz współpracy międzyinstytucjonalnej**
CELE OPERACYJNE: 5.1. Podnoszenie jakości i skuteczności pracy socjalnej oraz świadczonych usług społecznych 5.2. Rozwijanie kompetencji zawodowych kadr systemu pomocy i wsparcia społecznego 5.3. Zwiększanie dostępności, różnorodności i efektywności usług kierowanych do mieszkańców 5.4. Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej i międzysektorowej, w szczególności pomiędzy systemem pomocy społecznej i ochrony zdrowia
KIERUNKI DZIAŁAŃ: ➢ Doskonalenie metod i narzędzi pracy socjalnej, w tym pracy środowiskowej oraz działań ukierunkowanych na usamodzielnianie osób i rodzin; ➢ Rozwijanie kompetencji pracowników poprzez udział w szkoleniach, kursach, superwizji i innych formach doskonalenia zawodowego; ➢ Systematyczne rozpoznawanie potrzeb mieszkańców oraz dostosowywanie oferty usług społecznych do zmieniającej się sytuacji lokalnej; ➢ Diagnoza oraz monitorowanie problemów i potrzeb społecznych mieszkańców; ➢ Rozwój i wdrażanie usług społecznych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców; ➢ Poprawa dostępności usług pod względem organizacyjnym, informacyjnym,

komunikacyjnym i przestrzennym; ➢ Rozwijanie stałej współpracy M-GOPS z koordynatorem do spraw opieki długoterminowej ➢ Wzmacnianie współpracy z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz służbami; ➢ Prowadzenie bieżącej wymiany informacji o dostępnych usługach i świadczeniach opieki długoterminowej; ➢ Wzmacnianie współpracy pomocy społecznej z podstawową opieką zdrowotną oraz innymi podmiotami leczniczymi; ➢ Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w pomocy społecznej.
WSKAŹNIKI REALIZACJI: - Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach, kursach, superwizji i innych formach podnoszenia kwalifikacji; - Liczba osób i rodzin korzystających z poszczególnych usług społecznych - Liczba wdrożonych nowych usług społecznych; - Liczba działań informacyjnych dotyczących dostępnej oferty usług społecznych.
REALIZATORZY: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Dąbrowice, organizacje pozarządowe.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Realizacja przyjętych celów strategicznych i operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań powinna prowadzić do stopniowej poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Dąbrowice, zwiększenia dostępności i skuteczności lokalnego systemu wsparcia oraz ograniczania skali zdiagnozowanych problemów społecznych.

Zakłada się, że podejmowane w okresie obowiązywania Strategii działania przyczynią się do osiągnięcia następujących rezultatów:

W obszarze wzmacniania rodziny oraz wsparcia dzieci i rodzin

- wzmocnienie funkcji opiekuńczej, wychowawczej i społecznej rodzin;
- zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów;
- poprawa umiejętności rodzin w zakresie rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych;
- zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego;
- zapewnienie skuteczniejszego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- ograniczanie zjawisk dysfunkcyjnych występujących w rodzinach;
- zwiększenie dostępności różnych form wsparcia dla dzieci i młodzieży;
- wcześniejsze rozpoznawanie trudności wychowawczych, emocjonalnych i społecznych dzieci oraz młodzieży.

W obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wspierania osób w trudnej sytuacji życiowej

- zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej;
- poprawa sytuacji materialnej rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem;
- zwiększenie skuteczności działań aktywizacyjnych;
- ograniczenie zjawiska dziedziczenia ubóstwa.

W obszarze wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

- poprawa jakości życia oraz poziomu samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenie dostępności środowiskowych form opieki długoterminowej;
- zwiększenie możliwości uzyskiwania wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby wymagające pomocy w codziennym funkcjonowaniu;
- rozwój usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenie dostępności opieki wytchnieniowej;
- poprawa sytuacji rodzin i opiekunów nieformalnych osób zależnych;
- zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców o dostępnych usługach i świadczeniach opieki długoterminowej;
- poprawa współpracy i przepływu informacji pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia i koordynatorem opieki długoterminowej;
- wzrost kompetencji kadr zaangażowanych w organizację pomocy osobom starszym, przewlekle chorym i niesamodzielnym;
- stopniowe rozwijanie usług środowiskowych zgodnie z kierunkiem deinstytucjonalizacji.
- zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej i integracyjnej seniorów i osób z niepełnosprawnościami;
- ograniczenie samotności, izolacji oraz zagrożenia wykluczeniem społecznym;
- poprawa dostępności przestrzeni publicznej i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami.

W obszarze profilaktyki uzależnień, zachowań ryzykownych i przeciwdziałania przemocy domowej

- zmniejszenie skali zjawiska uzależnień;
- wzrost świadomości społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień;
- ograniczanie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży;
- ograniczenie liczby przypadków przemocy domowej;
- poprawa skuteczności systemu wsparcia osób doświadczających przemocy;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i specjalistycznej.

W obszarze rozwoju lokalnego systemu usług społecznych i współpracy międzyinstytucjonalnej

- podniesienie jakości i skuteczności pracy socjalnej oraz innych form pomocy świadczonych mieszkańcom;
- lepsze dostosowanie usług społecznych do aktualnych potrzeb różnych grup mieszkańców;
- zwiększenie dostępności i kompleksowości wsparcia;
- rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej;
- zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji realizujących zadania z zakresu polityki społecznej;
- stopniowe wdrażanie nowych i bardziej kompleksowych form usług społecznych.

Zakładanym efektem długofalowym jest również rozwój współpracy pomiędzy instytucjami oraz zwiększenie zdolności Gminy Dąbrowice do możliwie wczesnego rozpoznawania i adekwatnego reagowania na zmieniające się potrzeby społeczne.

ANALIZA RYZYKA

Analiza ryzyka stanowi ważny element procesu planowania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2026–2035. Jej celem jest rozpoznanie czynników, które mogą utrudnić osiągnięcie przyjętych celów strategicznych i operacyjnych, a także określenie sposobów ograniczania ich negatywnego wpływu na realizację zaplanowanych działań.

Analizę opracowano z uwzględnieniem wyników diagnozy sytuacji społecznej Gminy Dąbrowice, zidentyfikowanych potrzeb mieszkańców, uwarunkowań organizacyjnych i finansowych samorządu oraz czynników zewnętrznych mogących oddziaływać na lokalny system polityki społecznej.

Na potrzeby Strategii przyjęto, że ryzyko oznacza zdarzenie, proces lub zmianę uwarunkowań, które mogą negatywnie wpłynąć na terminowość, zakres, jakość lub skuteczność realizowanych działań. Uwzględniono zarówno czynniki wewnętrzne, związane z organizacją lokalnego systemu wsparcia, jak również czynniki zewnętrzne, na które samorząd ma ograniczony wpływ.

Ocena ryzyka ma charakter jakościowy i obejmuje określenie prawdopodobieństwa jego wystąpienia oraz potencjalnego wpływu na realizację Strategii. Poziom poszczególnych ryzyk powinien być okresowo weryfikowany w ramach monitoringu dokumentu, ponieważ uwarunkowania społeczne, ekonomiczne i prawne mogą zmieniać się w okresie jego obowiązywania.

Przyjęto założenie, że ryzyko jest zdarzeniem lub zjawiskiem mogącym wpłynąć negatywnie na osiągnięcie założonych celów strategicznych i operacyjnych. W analizie uwzględniono zarówno czynniki wewnętrzne, zależne od potencjału organizacyjnego gminy, jak i czynniki zewnętrzne, niezależne od samorządu lokalnego.

W ramach analizy dokonano:

1. Identyfikacji potencjalnych ryzyk związanych z realizacją Strategii.
2. Oceny prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka (niskie, średnie, wysokie).
3. Oceny możliwego wpływu ryzyka na realizację celów strategicznych.
4. Określenia działań minimalizujących skutki ryzyka.
5. Wskazania podmiotów odpowiedzialnych za monitoring i reagowanie.

KLUCZOWE OBSZARY RYZYKA

Tabela 20. Analiza ryzyka

1. RYZYKA DEMOGRAFICZNE	**Prawdopodobieństwo: średnie** **Wpływ: wysoki**
• postępujące starzenie się lokalnej społeczności; • odpływ osób młodych i w wieku produkcyjnym; • zmniejszanie się liczby osób mogących zapewniać nieformalną opiekę starszym i niesamodzielnym członkom rodzin; • wzrost liczby gospodarstw prowadzonych przez osoby starsze.	
Możliwe konsekwencje: - zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, specjalistyczne i środowiskowe, - wzrost liczby osób starszych zagrożonych samotnością i izolacją, - zwiększenie obciążenia rodzin sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, - rosnące zapotrzebowanie na świadczenia zdrowotne, rehabilitacyjne i pomoc społeczną; - trudności w zapewnieniu odpowiedniej liczby pracowników w sektorze usług społecznych, - wzrost zapotrzebowania na usługi i świadczenia opieki długoterminowej oraz zwiększenie obciążenia opiekunów nieformalnych.	
Działania ograniczające: - rozwój środowiskowych form opieki długoterminowej, usług asystenckich i opieki wytchnieniowej oraz systemu wsparcia opiekunów nieformalnych, - prowadzenie działań aktywizujących i integrujących osoby starsze, - rozwijanie wsparcia dla opiekunów osób zależnych, - regularne monitorowanie zmian demograficznych i dostosowywanie oferty usług do struktury wieku mieszkańców.	
2. RYZYKA FINANSOWE	**Prawdopodobieństwo: wysokie** **Wpływ: wysoki**
• ograniczone możliwości finansowe budżetu samorządowego; • wzrost kosztów świadczenia usług społecznych; • wzrost kosztów zatrudnienia specjalistów; • ograniczenie dostępności zewnętrznych źródeł finansowania; • konieczność realizowania nowych zadań przy niewystarczającym poziomie środków.	
Możliwe konsekwencje: - ograniczenie zakresu realizowanych działań społecznych i profilaktycznych, - trudności w utrzymaniu ciągłości oraz jakości świadczonych usług społecznych, - ograniczenie możliwości zatrudniania specjalistów i rozwoju kadry instytucji pomocowych, - zmniejszenie dostępności wsparcia dla mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.	
Działania ograniczające: - dywersyfikacja źródeł finansowania,	

- aktywne pozyskiwanie środków z programów krajowych i UE, - rozwijanie partnerstw z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami; - bieżące monitorowanie kosztów realizacji Strategii.

3. RYZYKA SPOŁECZNE	**Prawdopodobieństwo: wysokie** **Wpływ: wysoki**
• utrwalanie ubóstwa, bierności i wykluczenia społecznego; • występowanie przemocy domowej i przemocy rówieśniczej; • problemy związane z uzależnieniami i zachowaniami ryzykownymi; • wzrost znaczenia uzależnień behawioralnych i problematycznego korzystania z nowych technologii; • problemy zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży; • samotność i izolacja społeczna seniorów oraz osób z niepełno sprawnościami; • problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin.	
Możliwe konsekwencje: - wzrost liczby osób i rodzin wymagających kompleksowej pomocy, - większe obciążenie instytucji pomocy społecznej i innych służb; - pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz obniżenie poziomu bezpieczeństwa społecznego; - osłabienie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodzin, - zwiększenie zapotrzebowania na pomoc psychologiczną, terapeutyczną i interwencyjną; - samotność i izolacja społeczna seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami; - narastanie trudności wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży	
Działania ograniczające: - prowadzenie systematycznej profilaktyki społecznej; - rozwijanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i terapeutycznego; - realizacja programów przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom; - rozwijanie usług środowiskowych i działań integracyjnych; - wzmacnianie kompetencji rodzicielskich; - wspieranie integracji społecznej; - regularne monitorowanie potrzeb mieszkańców.	
4. RYZYKA INSTYTUCJONALNE I ORGANIZACYJNE	**Prawdopodobieństwo: średnie** **Wpływ: wysoki**
• trudności w pozyskiwaniu odpowiednio wykwalifikowanych specjalistów • nadmierne obciążenie pracowników realizujących zadania społeczne; • ryzyko wypalenia zawodowego; • niewystarczająca koordynacja działań różnych instytucji; • ograniczone zasoby organizacyjne lub lokalowe; • niewystarczający przepływ informacji pomiędzy podmiotami.	
Możliwe konsekwencje:	

- obniżenie jakości i dostępności usług społecznych; - wydłużenie czasu oczekiwania na pomoc i realizację działań wspierających; - trudności we wdrażaniu nowych form wsparcia; - przeciążenie pracowników instytucji pomocy społecznej oraz wzrost ryzyka wypalenia zawodowego; - trudności w długofalowym planowaniu działań społecznych; - ograniczenie możliwości realizacji nowych programów i projektów społecznych; - osłabienie ciągłości działań profilaktycznych i interwencyjnych.
Działania ograniczające: - systematyczne podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników; - zapewnianie możliwości udziału w szkoleniach i superwizji; - rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej, - rozwijanie stałej współpracy z koordynatorem opieki długoterminowej, podmiotami ochrony zdrowia i PCPR oraz systematyczne podnoszenie kompetencji kadr, - wdrażanie nowoczesnych narzędzi zarządzania usługami społecznymi, - systematyczny monitoring realizacji Strategii, - wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi.
5. RYZYKA PRAWNE I SYSTEMOWE — **Prawdopodobieństwo: średnie** **Wpływ: wysoki**
• zmiany przepisów regulujących zadania samorządu i pomocy społecznej; • rozszerzanie zakresu obowiązków jednostek samorządu terytorialnego; • zmiany zasad finansowania usług i świadczeń; • zmiany programów rządowych; • konieczność dostosowywania organizacji pracy do nowych standardów i obowiązków.
Możliwe konsekwencje: - konieczność modyfikowania zaplanowanych działań; - zmiany ustawowe dotyczące pomocy społecznej; - zmiany zasad finansowania usług społecznych; - powstawanie dodatkowych kosztów organizacyjnych i finansowych; - wzrost obciążenia pracowników; - konieczność wprowadzania zmian w lokalnych procedurach i dokumentach.
Działania ograniczające: - bieżące monitorowanie zmian prawnych; - systematyczne szkolenie kadr; - elastyczne dostosowywanie działań do nowych uwarunkowań; - zapewnienie współpracy pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za realizację nowych zadań; - dywersyfikacja źródeł finansowania; - rozwijanie partnerstw lokalnych i ponadlokalnych.
6. RYZYKA EKONOMICZNO- GOSPODARCZE — **Prawdopodobieństwo: średnie** **Wpływ: wysoki**

• wzrost bezrobocia lub bierności zawodowej; • trudności w podejmowaniu zatrudnienia przez osoby wymagające aktywizacji; • pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych; • inflacja i wzrost kosztów życia.
Możliwe konsekwencje: - wzrost kosztów utrzymania gospodarstw domowych, - niestabilność rynku pracy; - ograniczenie aktywności społecznej i zawodowej; - pogłębianie trudności materialnych rodzin; -wzrost ubóstwa i wykluczenia społecznego; - zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej.
Działania ograniczające: - rozwijanie programów aktywizacji zawodowej; - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami rynku pracy; - pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich; - rozwój poradnictwa socjalnego i obywatelskiego; - wspieranie ekonomii społecznej i inicjatyw lokalnych.

7. RYZYKA ŚRODOWISKOWE I KRYZYSOWE	**Prawdopodobieństwo: wysokie** **Wpływ: wysoki**
• klęski żywiołowe (np. powodzie), • kryzysy zdrowotne (np. pandemie), • zdarzenia losowe, • kryzysy gospodarcze, • kryzysy migracyjne, • cyberzagrożenia i awarie systemów informatycznych.	
Zjawiska te mogą powodować: - nagły wzrost liczby osób wymagających wsparcia, - pogorszenie warunków życia mieszkańców oraz wzrost poczucia zagrożenia, - czasowe ograniczenie dostępności usług społecznych, zdrowotnych i administracyjnych, - konieczność uruchamiania nadzwyczajnych działań interwencyjnych i kryzysowych, - zwiększenie wydatków gminy związanych z usuwaniem skutków sytuacji kryzysowych.	
Działania ograniczające: - opracowanie i aktualizacja procedur kryzysowych, - rozwijanie współpracy służb i instytucji lokalnych, - rozwój usług świadczonych z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, - wdrażanie systemów wczesnego reagowania, - prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców.	

Proces zarządzania ryzykiem powinien mieć charakter ciągły i obejmować:

- regularną ocenę stopnia realizacji celów Strategii,
- identyfikację nowych zagrożeń i problemów społecznych,
- analizę skuteczności podejmowanych działań,
- aktualizację działań minimalizujących ryzyko,
- współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie wymiany informacji.

Monitoring ryzyka powinien być prowadzony przez jednostkę odpowiedzialną za koordynację realizacji Strategii czyli Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowicach, we współpracy z:

- Urzędem Miasta i Gminy Dąbrowice,
- placówkami oświatowymi,
- podmiotami ochrony zdrowia,
- Policją,
- Koordynatorem do spraw Opieki Długoterminowej dla powiatu kutnowskiego,
- organizacjami pozarządowymi.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Część finansowa Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 została opracowana w sposób zapewniający powiązanie celów strategicznych z konkretnymi działaniami oraz możliwościami ich finansowania. Przyjęte założenia uwzględniają wieloletni charakter planowania, różnorodność źródeł finansowania oraz konieczność elastycznego dostosowywania wydatków do zmieniających się warunków społeczno- gospodarczych i dostępności środków zewnętrznych. Realizacja działań przewidzianych w Strategii opierać się będzie przede wszystkim na środkach własnych budżetu Gminy Dąbrowice, uzupełnianych przez środki z budżetu państwa, funduszy krajowych i europejskich, a także funduszy celowych i partnerstw z podmiotami społecznymi oraz prywatnymi. Tak zróżnicowana struktura finansowania zwiększa możliwości skutecznego wdrażania Strategii oraz realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu Gminy Dąbrowice,
- dotacji z budżetu państwa (zadania zlecone i własne),
- środków z funduszy krajowych (program rządowe np. Wsparcie rodziny, seniorów, przeciwdziałanie wykluczeniu),
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- funduszy celowych (np.PFRON),
- partnerstw (NGO, sektor prywatny)

Tabela 21. Źródła finansowania (%)

Źródło	Udział %
Budżet gminy	40-50%
Budżet państwa	20-30%
Środki UE	15-25%
Fundusze celowe (PFRON itd.)	5-10%
Inne (NGO, partnerstwa)	2-5%

Szacunkowe nakłady finansowe (2027-2036)

Planowane nakłady finansowe w latach 2027-2036 obejmują kluczowe obszary polityki społecznej, takie jak pomoc społeczna i wsparcie rodzin, integracja społeczna i aktywizacja, profilaktyka i zdrowie, działania na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, a także zarządzanie i koordynacja Strategii. Ostateczna wysokość wydatków w poszczególnych latach uzależniona będzie od corocznych decyzji budżetowych oraz skuteczności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Tabela 22. Szacunkowe nakłady finansowe na lata 2027-2036

Rok	Pomoc społeczna i wsparcie rodzin	Integracja społeczna i aktywizacja	Profilaktyka i zdrowie	Seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami	Zarządzanie i koordynacja	Razem
2026	**2 832 567,63**	0,00	0,00	0,00	0,00	**2 832 567,63**
2027	2 917 544,66	0,00	0,00	0,00	0,00	2 917 544,66
2028	3 005 071,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 005 071,00
2029	3 095 223,13	0,00	0,00	0,00	0,00	3 095 223,13
2030	3 188 079,82	0,00	0,00	0,00	0,00	3 188 079,82
2031	3 283 722,22	0,00	0,00	0,00	0,00	3 283 722,22
2032	3 382 233,88	0,00	0,00	0,00	0,00	3 382 233,88
2033	3 483 700,90	0,00	0,00	0,00	0,00	3 483 700,90
2034	3 588 211,93	0,00	0,00	0,00	0,00	3 588 211,93
2035	3 695 858,28	0,00	0,00	0,00	0,00	3 695 858,28
2036	3 806 734,04	0,00	0,00	0,00	0,00	3 806 734,04

Łącznie 2027-2036: 33 446 379,86 zł

Przyjęty model finansowania sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu środkami publicznymi, umożliwia reagowanie na pojawiające się potrzeby społeczne oraz zapewnia stabilne podstawy do realizacji celów Strategii. Dzięki temu możliwe będzie konsekwentne wdrażanie zaplanowanych działań oraz osiąganie długofalowych efektów w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Dąbrowice.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 stanowi integralny element procesu zarządzania lokalną polityką społeczną. Jego celem jest systematyczne gromadzenie, analiza oraz ocena danych dotyczących realizacji celów strategicznych, kierunków działań oraz efektów podejmowanych przedsięwzięć.

System monitoringu umożliwi:

- ocenę stopnia realizacji założonych celów i działań,
- identyfikację pojawiających się problemów i zagrożeń społecznych,
- analizę skuteczności i efektywności podejmowanych działań,
- dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb mieszkańców,
- racjonalne planowanie wydatków i zasobów,
- wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami realizującymi strategię,
- zapewnienie przejrzystości działań samorządu lokalnego.

Monitoring Strategii będzie miał charakter ciągły i opierać się będzie zarówno na danych ilościowych, jak i jakościowych pozyskiwanych od instytucji realizujących zadania z zakresu polityki społecznej. Koordynację procesu monitoringu realizacji Strategii prowadzić będzie Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowicach, we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Dąbrowice oraz pozostałymi partnerami lokalnymi.

W proces monitoringu i ewaluacji zaangażowane będą w szczególności:

- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowicach,
- Urząd Miasta i Gminy Dąbrowice,
- placówki oświatowe,
- jednostki organizacyjne gminy,
- instytucje ochrony zdrowia,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie,
- Policja,
- organizacje pozarządowe,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Koordynator do spraw Opieki Długoterminowej dla powiatu kutnowskiego,
- inne podmioty realizujące zadania w obszarze polityki społecznej.

Do podstawowych zadań podmiotów uczestniczących w monitoringu należeć będzie:

- przekazywanie danych dotyczących realizowanych działań,
- analiza lokalnych problemów społecznych,
- ocena adekwatności lokalnej oferty usług,
- identyfikowanie nowych potrzeb mieszkańców,
- zgłaszanie propozycji zmian i rekomendacji,
- udział w opracowywaniu raportów monitoringowych.

Dane wykorzystywane do monitoringu Strategii pochodzić będą przede wszystkim z:

- sprawozdań Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- danych Urzędu Miasta i Gminy Dąbrowice,
- danych Głównego Urzędu Statystycznego,
- danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie,
- danych Policji,
- informacji placówek oświatowych i ochrony zdrowia,
- sprawozdań organizacji pozarządowych,
- wyników badań, ankiet i konsultacji społecznych,
- danych pochodzących z programów i projektów realizowanych na terenie gminy.

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w cyklach rocznych. Koordynator monitoringu przygotowywać będzie coroczny raport z realizacji Strategii zawierający w szczególności:

- stopień realizacji celów i działań,
- analizę osiągniętych wskaźników,
- ocenę efektywności realizowanych przedsięwzięć,
- identyfikację problemów i barier,
- rekomendacje dotyczące dalszych działań.

Raport z realizacji Strategii będzie przedstawiany Burmistrzowi Miasta i Gminy Dąbrowice oraz Radzie Miejskiej.

Ewaluacja Strategii będzie stanowiła pogłębioną ocenę skuteczności, efektywności oraz trafności podejmowanych działań.

Przewiduje się realizację:

Ewaluacji bieżącej- prowadzonej w trakcie realizacji Strategii w celu:

- oceny postępów realizacji działań,
- identyfikacji trudności i zagrożeń,
- wprowadzania bieżących korekt.

Ewaluacji śródokresowej- przeprowadzonej około połowy okresu obowiązywania Strategii, której celem będzie:

- ocena skuteczności przyjętych kierunków działań,
- analiza aktualności diagnozy społecznej,
- określenie konieczności modyfikacji celów i działań.

Ewaluacji końcowej- przeprowadzonej po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii w celu:

- oceny stopnia osiągnięcia celów strategicznych,
- oceny trwałości osiągniętych rezultatów,
- wypracowania rekomendacji do kolejnych dokumentów strategicznych.

W przypadku istotnych zmian społecznych, gospodarczych, prawnych lub organizacyjnych dopuszcza się możliwość aktualizacji Strategii w okresie jej obowiązywania.

Aktualizacja może dotyczyć w szczególności:

celów strategicznych i operacyjnych,
kierunków działań,
wskaźników monitoringu,
harmonogramu realizacji działań,
źródeł finansowania.

Zmiany w Strategii mogą być wprowadzane na podstawie wyników monitoringu, ewaluacji lub pojawiających się nowych potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Dąbrowice.

Skuteczny system monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 umożliwi bieżące śledzenie efektów realizowanych działań, efektywne reagowanie na zmieniające się potrzeby mieszkańców oraz podnoszenie jakości lokalnej polityki społecznej.

Przyjęte rozwiązania pozwolą na zwiększenie skuteczności działań pomocowych, wzmacnianie współpracy instytucjonalnej oraz racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów finansowych i organizacyjnych, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Dąbrowice.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu oraz wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 istotne znaczenie ma zapewnienie jej powszechnej dostępności dla mieszkańców oraz wszystkich podmiotów zainteresowanych realizacją jej założeń. Dokument powinien być łatwo dostępny zarówno dla osób i grup objętych działaniami Strategii, jak również dla instytucji, organizacji oraz partnerów społecznych uczestniczących w realizacji lokalnej polityki społecznej.

W związku z powyższym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 wraz z uchwałą w sprawie jej przyjęcia zostanie udostępniona na stronach internetowych: Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Dąbrowice, Biuletynu Informacji Publicznej Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowicach.

Dokument Strategii będzie również podlegał działaniom informacyjnym i promocyjnym poprzez publikację na wskazanych stronach internetowych oraz upowszechnianie informacji o możliwościach i kierunkach wsparcia realizowanych w ramach Strategii.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrowice na lata 2027-2036 stanowi podstawowy dokument wyznaczający kierunki lokalnej polityki społecznej oraz działań podejmowanych na rzecz mieszkańców gminy. Opracowana diagnoza społeczna pozwoliła na identyfikację najważniejszych problemów i potrzeb społecznych, a także określenie obszarów wymagających szczególnego wsparcia i zaangażowania.

Realizacja założeń Strategii przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniania integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz rozwoju usług społecznych odpowiadających na potrzeby lokalnej społeczności. Istotnym elementem wdrażania Strategii będzie współpraca samorządu, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

Skuteczność realizacji Strategii zależeć będzie od systematycznego monitorowania podejmowanych działań, właściwego wykorzystania dostępnych zasobów oraz elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby społeczne. Podejmowane działania mają służyć budowaniu spójnej, aktywnej i bezpiecznej społeczności lokalnej oraz wzmacnianiu potencjału społecznego Gminy Dąbrowice.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2024 10
Tabela 2. Przestępstwa na terenie gminy 14
Tabela 3. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu 15
Tabela 4. Interwencje związane z przemocą domową 16
Tabela 5. Pomoc społeczna 37
Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS 38
Tabela 7.Struktura odbiorców pomocy społecznej 38
Tabela 8. Stan bezrobocia w latach 2022-2024 40
Tabela 9. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 42
Tabela 10. Działalność Punktu Poradnictwa Specjalistycznego 2023-2025 43
Tabela 11. Podział mieszkańców ze względu na wiek 44
Tabela 12. Wskaźniki obciążenia demograficznego 45
Tabela 13. Procedura „Niebieskie Karty" 54
Tabela 14.Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową 54
Tabela 15.Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego 55
Tabela 16.Stosowanie procedury "Niebieskie Karty" przez uprawnione podmioty 55
Tabela 17. Liczba rodzin u których stwierdzono występowanie przemocy domowej 57
Tabela 18. Analiza SWOT 59
Tabela 19. Cele i kierunki działań 67
Tabela 20. Analiza ryzyka 77
Tabela 21. Źródła finansowania (%) 83
Tabela 22. Szacunkowe nakłady finansowe na lata 2027-2036 83

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Dąbrowice- Mapa powiatu kutnowskiego 9

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2020-2024 24
Wykres 2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej 51

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Raport o stanie Gminy Dąbrowice za rok 2025*
2. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej*

Źródła internetowe

https://bdl.stat.gov.pl

https://bip.dabrowice.pl

https://gopsdabrowice.naszops.pl/pomoc-spoleczna